

declarationibus, inhibitionibus, mandatis, concessionibus et aliis in eis contentis clausulis, perinde valere et perpetuae firmitatis robur obtinere, et collegio dictorum cursorum suffragari debere in omnibus et per omnia, perinde ac si dicta verba, *quatenus in usu, aut literarum Alexandri et Iulii possessione ipsi cursores essent*, non apposita vel expressa fuissent, et ita intentionis nostrae et voluntatis incommutabilis fuisse et esse attestamus. Et nihilominus, pro potiori cautela, decretum et mandatum Alexandri, ac inhibitionem et declarationem Iulii, praedecessorum nostrorum, ac eorum literas huiusmodi, necnon in eis contenta quaecumque, apostolica auctoritate et ex nostra certa scientia, approbamus et innovamus, ac alia et eis prorsus similia de novo concedimus, decernimus, mandamus, inhibemus, et declaramus perpetua roboris firmitate subsistere.

§ 2. Et auditores, commissarios, etiam cardinales, vicarium, gubernatorem, camerarium et Camerae Apostolicae clericos pro tempore existentes, senatorem et alios iudices et eorum collaterales, locatenentes et capitaneos praefatos, etiam Turris Nonae, Ripae et Ripettae, necnon omnes et singulos nuncios et quasvis alias personas, quocumque nomine nuncupentur, prout singulos eorum concernit, sub excommunicationis, suspensionis et interdicti latae sententiae et quingentorum ducatorum, fabricae basilicae Principis apostolorum de Urbe irremissibiliter applicandorum, poenis, per nuncios, mandatarios et alios, praemissa ad officium cursorum, eis et non aliis quibuscumque nunciis spectantia exercentes, eo ipso, absque alia declaratione, incurrendis, firmiter observari debere. Mandantes, tam dictis nunciis, mandatariis et officialibus, officia sua in quibuscumque curiis et coram quibuscumque personis, nullis exceptis, exercentibus, ne in literarum apostolicarum facienda execu-

tione, sive affixione aut citationibus, directe vel indirecte, quovis quaesito colore vel ingenio, se intromittant et intromittere tentent vel procurent.

§ 3. Decernentes commissionis praesentationem ac citationis executionem, intimationem, publicationem et affixionem per alios quam dictae Curiae cursores pro tempore faciendas, ac processus illarum vigore habendos et faciendos nullam prorsus fidem facere in iudicio et extra illud, sed fuisse et esse nullos et invalidos, nulliusque roboris vel momenti, ac pro nullis et invalidis ac infectis et viribus omnino vacuis haberi.

§ 4. Mandantes insuper et committentes Curiae causarum Camerae Apostolicae nunc et pro tempore existenti generali auditori, quatenus collegio dictorum cursorum, in praemissis, per se et eius locumtenentem efficacis defensionis praesidio assistat; eaque omnia et singula, sub praedictis et aliis censuris et poenis, observari faciat, et contra rebelles ac inobedientes quoscumque, etiam summarie, simpliciter et de plano, sola facti veritate inspecta, quacumque appellatione remota, debitae executioni demandet et demandari faciat et exequatur.

§ 5. Decernentes quod confirmatio, approbatio, innovatio, decretum, inhibitio et gratia nostra huiusmodi, ex quacumque causa, etiam urgentissima et de necessitate exprimenda, de subreptionis aut obreptionis vitio seu intentionis defectu notari seu impugnari minime possint et debeant; et in praemissis omnibus et singulis sic per quoscumque iudices, etiam praefatos, in quacumque instantia pronunciari etc., sublata eis etc.; ac irritum etc. decernentes et declarantes.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, privilegiis quo-

Gesta fit contrarium demorat;

Auditorem Camerae executionem deputat;

Clausulas praeservatives apponit;

Clausulas derogatorias addit.

mandatariis, etiam per nos et Sedem praedictam, sub quacumque verborum forma et expressione, etiam motu proprio et ex certa scientia, et cum quibuscumque clausulis, etiam urgentissimis et de necessitate exprimendis, pro tempore concessis, confirmatis et innovatis, quibus, illarum tenores pro expressis habentes, latissime derogamus et derogatum fuisse et esse decernimus et declaramus, ceterisque contrariis quibuscumque, sub clausulis opportunitis et consuetis, ad ipsorum libitum.

Fiat motu proprio. I.

§ 7. Et cum absolutione a censuris, ad effectum etc., ac decreto et declaratione praedictis, perinde ac si dicta verba in nostris literis non fuissent expressa, latissime extendentes, et de nobis, si opus fuerit, decretis, inhibitione, mandatis, approbatione, innovatione, concessione ac aliis clausulis supradictis, quae pro repetitis habeantur, et de deputatione iudicis deputati etc., ut supra. Et quod praemissa de subreptionis vitio aut intentionis defectu notari seu impugnari non possint, latissime extendentes. Et cum derogatione statutorum, privilegiorum et indultorum, ut supra, latissime extendentes. Et quod praemissorum omnium et singulorum et circa praemissa necessariorum sola signatura sufficiat, et ubique, in iudicio et extra illud, fidem faciat, regula contraria non obstante, seu etiam maior et verior specificatio ac expressio fieri possit in literis, quae per breve nostrum ad ipsorum libitum expediri debeant. Et remanente eorumdem mandatariorum, quoad causas ordinarias, exercitio, quoad solitas citationes per eos fieri solitas ac in suis solitis tribunalibus, et quoad eas, quibus non proceditur per commissionem primam seu dependentem.

Fiat. I.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, quarto nonas octobris, anno vi.

Die vigesimaseptima mensis octobris, millesimo quingentesimo vigesimonono, praesentes literae affixae et praesentatae fuere in valvis seu portis Audientiae Palatii Apostolici R. P. D. almae Urbis gubernatoris, auditoris Camerae Apostolicae, vicarii Papae, Audientiae Capitolinae, valvis Cancellariae Apostolicae et acie Campi Florae, per me Ioannem Jervier, sanctissimi domini nostri Papae cursores.

Petrus Crasseti, pro-magister cursorum. Dat. die 4 octobris 1529, pontif. anno vi.

XXIX.

De syndicato iudicum et officialium Status Ecclesiastici 1.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Onus pastoralis officii nobis, supernae Maiestatis providentia, meritis licet imparibus, commissi, nos inducit ut etiam temporalia Romanae Ecclesiae, ac illi subiecta provincias, civitates, terras et loca, sollicita ac vigilantia cura intendamus; et ut civitates, terrae et loca ipsa prospere et feliciter regantur, illorumque populi, ab indebitis oppressionibus sublevati, in semitis iustitiae dirigantur, remediis opportunis provideamus; ac his, quae propterea a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris provide gesta sunt, ut firmiter observentur, nostrae approbationis robur impartiamur et aliis desuper disponamus, prout ad felicem eiusdem Ecclesiae statum et eorumdem populorum indemitatem et utilitatem conspicimus. Domino salubriter expedire.

§ 1. Dudum siquidem per felicis recordationis Iulium Papam II, praedecessorem nostrum, tam ex diversis querelis ac clamoribus populorum, communitatum, uni-

1 Alia quae huiusmodi officiales respiciunt, vide in Pauli II constitutione III, *Munera*, tom. v, pag. 184.

Procurator.

Iulius II, ex causis hic expressis.

versitatum ac singularum personarum civitatum, terrarum et locorum sibi et dictae Romanae Ecclesiae immediate subiectorum, quam aliorum fide dignis relationibus, intellecto quod nonnulli gubernatores et locatenentes, eis regendis et gubernandis per ipsum praedecessorem ac Apostolicae Sedis legatos de latere deputati, precibus, pretio, odio aut amore ducti, eo praetextu confisi quod administrationum suorum officiorum rationem alicui reddere non erant soliti, diversa et varia eis gravamina et damna, etiam intolerabilia, inferre, iustitiam non administrare unicuique, ut tenebantur, atrociorum quandoque delictorum impunitatem pro particulari lucro praestare, executiones indebitas facere, carceratorumque innocentium relaxationes prorogare, poenas pecuniarias fisco suo debitas sibi appropriare et in proprios usus convertere, statutorumque rationabilium et constitutionum provincialium et camerarum litterarumque apostolicarum formam et tenorem non servare; ac, propriis commoditatibus intenti, subditorum quieti ac paci et iustitiae administrationi modicum studere consuevisse, in eorum animarum periculum, dictorumque subditorum gravamen et praepudicium, perniciosum exemplum et scandalum plurimorum.

§ 2. Dictus praedecessor, motu proprio et ex certa eius deliberatione, sua in perpetuum valitura constitutione statuit et ordinavit ut omnes et singuli gubernatores ac eorum seu legatorum praefatorum locatenentes, etiam patriarchali, archiepiscopali, episcopali, abbatiali aut quavis alia ecclesiastica seu saeculari dignitate fungentes, qui nunc et pro tempore, perpetuis futuris temporibus, provincias, civitates, terras et loca, quaecumque et qualiacumque essent, nulla penitus exceptione habita, praefatae Romanae Ecclesiae immediate subiecta, ex deputatione ipsius

praedecessoris vel legatorum aut gubernatorum huiusmodi, pro eo et Romana Ecclesia praefata regebant, gubernabant et administrabant, seu regerent, gubernarent et administrarent, quavis grandi et latissima potestate, arbitrio et auctoritate muniti, etiam si eorum literis caveretur expresse quod ad aliquam redditionem rationis administrationum suarum non tenerentur, nec cogi possent, post finem cuiuslibet officii et administrationis eorum, infra mensem, conspectui ipsius praedecessoris aut Romani Pontificis successoris sui pro tempore existentis; seu, si ab ipsis legatis deputati, et pro tempore finiti eorum officii, legati praefati in locis ipsarum legationum praesentes forent, coram ipsis legatis se personaliter praesentare, ac gestorum, administratorum et omissorum, tam per eos quam eorum auditores et alios officiales, deputatos et familiam, rationem reddere; querelisque et accusationibus contra eos propositis, coram eo vel successoribus suis, vel per eos aut ab eis deputandis seu legatis praedictis respective, de gestis seu omissis in eorum officiis respondere; ibique per dies duodecim continuos, postquam per ipsum Iulium praedecessorem vel successores praefatos seu dictos legatos, etiam respective, examen redditionis rationis huiusmodi incoeptum seu commissum fuerit, permanere; nec etiam post inde, sine sua aut successorum praedictorum vel ab eodem praedecessore et successoribus huiusmodi deputatorum aut legatorum praefatorum, similiter respective, expressa licentia, recedere.

§ 3. Necnon de eo, in quo per praedecessorem et successores suos aut ab eodem praedecessore vel eis deputatos seu legatos huiusmodi condemnati forent, statim, omni dilatione, pro relatione ¹ et malitia ac excusatione appellationibusque quibuscumque cessantibus, satisfacere,

¹ In ed. Cherub. legitur *prorelatione* (R. T.).

Officialibusque in syndacatu condemnatis appellare praehibuit;

Decrevit omnes officiales, nullo officio, coram Pontifice syndicali subiacere, et pro eis et eorum auditoribus, deputatis et familia rationem reddere.

sub excommunicationis latae sententiae ac perditionis emolumentorum, eis ratione dictorum officiorum debitorum, et inhabilitatis ad quaecumque alia officia in posterum exercenda, poenis, tenerentur.

§ 4. Et nihilominus suis et successorum praedictorum secretariis, ut literas apostolicas sub plumbo aut in forma brevis, cancellariis vero et aliis ab ipsis legatis deputatis, tunc et pro tempore existentibus, ne literas patentes officiorum gubernatorum seu locatenentium respective traderent; ipsique gubernatores, locatenentes officia huiusmodi exercere auderent, nisi prius in Camera Apostolica aut, si ab ipsis legatis deputarentur, in eorum Cancellaria de praemissa omnia et singula observando iurassent, et idoneam cautionem dedissent.

§ 5. Necnon omnibus et singulis thesaurariis, camerariis, communitatibus et universitatibus et aliis, ad quos spectabat et spectaret, provincialium, civitatum, terrarum et locorum dictae Ecclesiae immediate subiectorum, tunc et pro tempore existentibus, ne eisdem gubernatoribus seu locatenentibus de tertia parte eorum salarii seu provisionis in fine officii eis debita responderent, sed illam retinerent, donec eis quod absoluti forent legitime constaret, sub eadem excommunicationis poena, mandavit.

§ 6. Ac voluit quod magistratus digniores, quocumque nomine nuncuparentur, civitatum, terrarum et locorum praedictorum, statim functo officio gubernatorum seu locatenentium huiusmodi, per publicum proclama omnibus et singulis, querelas seu accusationes contra gubernatores aut locatenentes exponere volentibus, ut ad ipsum praedecessorem vel ad ipsos legatos, si gubernatores seu locatenentes ab eis deputati forent, ipsi-

¹ De quo vide etiam mox infra. ² Hoc non servatur.

Nique, antequam implant exercere officia, iussit iurare et cavere debere de servando praemissa 1;

Salariorumque officialibus debitorum in fine officii mandavit retinere tertiam partem, usque ad finem syndacatus 2;

Proclama etiam tempore syndacatus fieri praecipit, ut gravari querelas proponere possent;

que legati in locis suarum legationum praesentes essent, infra mensem praedictum, cum eorum probationibus et iuribus, accederent, recepturi infra duodecim dies iustitiae complementum, per publicum proclama notum facerent; deputandi vero ab eodem Iulio et successoribus praefatis, de eorum deputationibus ac iustitiae administratione, omnes et singulas querelas et accusationes exponere volentes, per affixionem cedularum in valvis basilicae Principis apostolorum de Urbe et Cancellariae Apostolicae, ac in acie Campi Florae certiores redderent.

§ 7. Atque in examinatione redditionis rationis et administrationis huiusmodi et aliis praemissis faciendis, ne partes ad Romanam Curiam vel legatos ipsos, pro exponendis querelis, aut accusationibus accedentes, nimium gravarentur, summarie, simpliciter et de plano ac extraiudicialiter, absque aliquibus sumptibus, sola facti veritate inspecta, etiam sine scripturae alicuius confectione procederetur, prout in literis ipsius praedecessoris desuper confectis plenius continetur.

§ 8. Cum autem, sicut, non sine animi nostri displicentia, ad nostrum pervenit auditum, licet causae, propter quas litterae praedictae ab eodem praedecessore emanarunt, adhuc subsint, tamen formidandum est, ne oppressi pro tempore impensas, quae ¹ pro querelis aut accusationibus contra gubernatores et locatenentes eorumque auditores et alios officiales praefatos exponendis, ad nos aut successores nostros Romanos Pontifices seu legatos praedictos, iuxta ordinationem Iulii praedecessoris huiusmodi, veniendo, subire cogentur, potius a querelarum seu accusationum huiusmodi expositione abstinere habeant, quam expensas huiusmodi facere velint, sicque effectus litterarum earumdem impediri debeat.

¹ In Cherub. editione legitur *propter impensas, quas* (R. T.)

Syndicatoribus facultatem summarie etc. procedendi concessit.

Multis tamen cessabant querelas proponere, ut evitarent expensas ad Urbem veniendi etc.

Idem Pontifex
iste constit. di-
cti Iulii II con-
firmat et modi-
ficat his modis,
videlicet:

§ 9. Nos cupientes, prout ex debito ipsius pastoralis officii tenemur, felici et tranquillo regimini et successui ac indemnitati populorum praedictorum, quos in visceribus gerimus caritatis, paterno affectu providere, ac eos a laboribus et expensis, quantum possumus, relevare, habita super his, cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus, matura deliberatione, et de eorum unanimi consilio et assensu, statutum et ordinationem ac mandatum et desuper confectas literas Iulii praedecessoris huiusmodi, necnon omnia et singula in eisdem literis contenta, sub modificatione infrascripta, auctoritate apostolica, tenore praesentium, approbamus et innovamus, et perpetua roboris firmitate subsistere, ac plenum effectum sortiri, et firmiter perpetuo, tam per gubernatores et locatenentes ac auditores, iudices et alios officiales, quam per praefatos et alios, quos literae ipsae concernunt, sub excommunicationis latae sententiae et perditionis emolumentorum ac inhabilitatis poenis praedictis, respective observari debere decernimus.

Officiales syn-
dicantur in lo-
cis officii, co-
ram commissario
a Pontifice
deputando 1 et
aliis hic indi-
catis.

§ 10. Et nihilominus praemissa per dictum Iulium praedecessorem, ut praefertur, statuta et ordinata, de novo sic, quod tam gubernatores ac eorum seu ditorum legatorum locatenentes aut vicelegati alique praesidentes provinciarum, civitatum, terrarum et locorum, nobis et dictae Romanae Ecclesiae subiectorum praedictorum, presentes et futuri, etiam patriarchali, archiepiscopali, episcopali, abbatiali aut quavis alia ecclesiastica vel saeculari dignitate, ut praefertur, fungentes, et quavis facultate muniti, quam ab eisdem legatis et gubernatoribus seu eorum locatenentibus aut vicelegatis et praesidentibus in pro-

1 Hoc non servatur, sed successor in officio, est loco commissarii.

vinciis, civitatibus, terris et locis praedictis pro tempore deputati locatenentes, ipsorumque auditores, iudices et alii quicumque officiales pro tempore existentes, si annales fuerint, functo cuiuslibet officii et administrationis eorum anno: et si ultra annum eorum officia in aliqua provincia, civitate vel terra duraverint, in fine cuiuslibet anni; si vero breviori tempore eorum officia durent, in fine eorum officii, in civitatibus, terris et locis, in quibus officia exercuerint, coram personis dignioribus civitatum, terrarum et locorum eorundem, videlicet coram uno commissario, per nos aut successores nostros praefatos ex dicta Romana Curia, moderatis ipsorum officialium ac provinciarum vel civitatum seu terrarum, vel si nobis aut successoribus praedictis videbitur, pro parte Camerae, praedictarum expensis, mittendo, adiunctis secum episcopo loci, vel, eo absente, eius vicario in spiritualibus generali et procuratore fiscali ipsius loci vel civitatis, per praesidentes dictae Camerae pro tempore deputato, et capite officii seu magistratus ipsius civitatis vel terrae, videlicet confalonario vel praeposito, qui pro tempore fuerit, aut uno doctore per ipsas digniores personas, ultra commissarium ac episcopum vel vicarium et procuratorem fiscalem praefatos, eligendo, gestorum et administratorum per eos, alias iuxta tenorem literarum Iulii praedecessoris huiusmodi, rationem reddere, et querelis ac accusationibus contra eos propositis de gestis seu omissis in eorum officiis, sublato quovis diffugio, respondere teneantur.

§ 11. Ac commissarius mittendus, episcopus vel vicarius et procurator fiscalis, confalonarius seu praepositus et doctor eligendus praefati rationem administrationis huiusmodi, cum omni summaritate, integritate et severitate audiant, et

Syndicatores
summarie pro-
cedant etc.

procedant; ac querelas et probationes contra gubernatores, vicelegatos et praesidentes praefatos praepositas et factas, recipiant; processusque desuper forment, et clausos ad nos vel successores nostros praedictos, ut nos vel dicti successores de ipsorum gubernatorum, vicelegatorum et praesidentium, iuxta ipsorum demerita, amotione vel ad ulterius tempus confirmatione mature deliberare possimus, fideliter mittant; ipsorum vero gubernatorum, vicelegatorum et praesidentium locatenentes ac auditores et alios officiales praefatos condemnando vel absolvendo iudicare, et ad restitutionem, omnibus subterfugiis, cavillationibus et exceptionibus remotis, nisi, propter casum gravitatem, eis concordent, alias concorditer vel commissario praefato id nobis vel eisdem successoribus referendum esse videretur, quo casu contra eos, servato tenore literarum Iulii praedecessoris huiusmodi, procedendum sit, cogere debeant.

Condemnati ad
Papam possint
habere recur-
sum infra men-
sem expedien-
dam;

§ 12. Et si ab eorum decisionibus et sententiis aliqui eorum se gravatos praetendant, ad nos vel a nobis deputatos, per viam recursus provocare et appellare possint, sic tamen quod, nisi infra mensem immediate sequentem, revocationem vel correctionem eorum, quae contra eos decisa vel determinata fuerint, non reportaverint, ex tunc, absque aliqua facienda intimatione, decisiones et sententiae ipsae firmatae remaneant et executioni demandentur, perinde ac si ab eis reclamatum vel appellatum non fuisset.

Et culpabiles
non retineantur
in officio.

§ 13. Et si legatorum, gubernatorum, vicelegatorum et praesidentium praefatorum locatenentes, auditores et alii officiales praedicti culpabiles reperti fuerint, in eorum officiis perseverare non permittant; sed legatus illius provinciae pro tempore existens de novis locatenentibus, auditoribus, iudicibus et officialibus debite

provideat; et nisi infra mensem provideat, tunc per nos aut successores antedictos locatenentibus, auditoribus et officialibus, cum convenienti salario eis per ipsum legatum praestando, provideri debeat.

§ 14. Ac quod cautiones idoneae per deputandos ab ipsis legatis ac eorum officiales de praemissis observandis danda ad dictam Camera Apostolicam, in libro particulari, pro huiusmodi cautionibus annotandis ordinato, in quo cautiones, per gubernatores et vicelegatos praedictos praestandae, annotandae erunt, annotari debeant; ipsorumque legatorum secretarii seu notarii deputandi a legatis ipsis literas patentes officiorum suorum, nisi prius eis per fidem manu notarii ipsius Camerae factam constiterit quod cautiones praedictae annotatae fuerint, consignare non debeant, auctoritate et tenore praedictis perpetuo statuimus et ordinamus.

Cautiones praestandae per officiales scribantur in libro B. Camerae Apostolicae 1.

§ 15. Decernentes praesentium transcriptis, etiam impressis, manu tamen notarii publici subscriptis et sigillo aliquius curiae ecclesiasticae aut personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem prorsus fidem, in iudicio et extra, ubilibet adhibendam fore, quae ipsis originalibus literis adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Exemplorum
fides.

§ 16. Declarantes praesentes nostras literas a data praesentium locum habere et servari debere, etiam quoad officiales supradictos, quoad syndicum praemissum in fine officiorum suorum, etiam quod in principio eorum officii cautiones non dederint, et tempore publicationis praesentium in officiorum suorum exercitio et possessione existant.

Haec constitutio a die publicationis ligatur 9.

§ 17. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac legibus

Clausulae de rogatoria.

1 Hoc non servatur. 2 Vidi pluries disputari an ligaret haec constitutio, cum non appareret fuisse publicatam, ideo posui eius publicationem.

municipalibus, et aliis provinciarum, civitatum, terrarum et locorum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica roboratis, statutis et consuetudinibus, ac omnibus illis, quae praefatus praedecessor in dictis literis voluit non ob stare, quae omnia praesentibus pro expressis et repetitis haberi volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo vigesimo octavo, kalendis decembris, pontificatus nostri anno vi.

Publicatio.

Anno a nativitate Domini 1528, indictione prima, die vero 8 mensis decembris, pontificatu sanctissimi in Christo patris et D. N. D. Clementis divina providentia Papae VII, anno eius sexto, praesentes retrospectae literae publicatae fuere in valvis seu portis basilicae Principis apostolorum de Urbe, Audientiae Palatii Apostolici, Cancellariae Apostolicae et acie Campi Florae, per me Ioannem Cerrurier praelaudati SS. D. N. Papae cursorum.

Vianus de Bellavilla, magister cursorum.

Dat. die 1 decembris 1528, pontif. anno vi.

XXX.

Sanctimoniales monasterii Sanctae Mariae Campi Martii, Ordinis Sancti Benedicti, sub cura fratrum Ordinis eiusdem Servorum Beatae Mariae, perpetuam sibi abbatissam eligere posse decernit 1.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Promissum.

Apostolicae nobis iniunctae desuper servitutis officium mentem nostram excitat et inducit ut circa ea, quae pro sa-

1 Ex Regest in Archiv. Vat.

lubri et tranquillo statu monasteriorum quorumlibet ac personarum in illis, sub regulari castimonia, piae vitae studio assidue vacantium profutura conspicimus, operosis studiis favorabiliter intendamus.

§ 1. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Hadriano Papae VI, praedecessori nostro, pro parte dilectarum in Christo filiarum conventus monasterii monialium Sanctae Mariae Campi Martii de Urbe, Ordinis Sancti Benedicti, exposito quod si monasterium ipsum, quod antea per abbatissam perpetuam regebatur et gubernabatur, post obitum quondam Luciae, tunc in humanis agentis et eiusdem monasterii abbatissae, per abbatissam triennem regeretur, in eodem monasterio regularis observantia firmiter perseveraret et salubrius augetur, dictus praedecessor earundem monialium in ea parte supplicationibus inclinatus, per suas sub plumbo literas, inter alia, statuerat et ordinaverat quod, post cessum vel decessum dictae Luciae abbatissae, monasterium praedictum per abbatissam, de triennio in triennium per dictas conventum eligendam, perpetuo regeretur et gubernaretur; ipsaque abbatissa triennis, quae bene se gessisset, ad aliud triennium eligi, illique praesse valeret, per quasdam, ac praemissa, utpote ob evidentem utilitatem dicti monasterii et augmentum divini cultus emanata, revocari, cassari et annullari aut in aliquo illis derogari nullatenus posse, et quoties illa revocari, cassari, annullari, suspendi aut in illis derogari contingeret, toties de novo, et sub quacumque data per conventum seu monialem quamcumque monasterii huiusmodi eligendam, restituta esse et censeri, et sic per quoscumque ubique iudicari et cognosci debere, sublata aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate; ac quidquid secus attentari contingeret, irritum et inane decreverat.

Hadrianus VI abbatissam monasterii huiusmodi triennium fore statuit.

Postea Clemens VII confirmat per breve electionem novae abbatissae; eam perpetuam esse concessit, prout etiam successores in futurum.

§ 2. Nos, dicto praedecessore, sicut Domino placuit, de medio sublato, divina favente clementia, ad summi apostolatus apicem assumpti, earundem conventus in ea parte supplicationibus inclinati, per alias nostras literas electionem de dilecta in Christo filia Clarina de Columna, moderna dicti monasterii abbatissa, in abbatissam ipsius monasterii per conventum praefatas factam, ad ipsius Clarinae vitam approbavimus et confirmavimus; ac statuimus et ordinavimus quod ex tunc de cetero, occurrente eiusdem monasterii vacatione, moniales ipsius monasterii pro tempore existentes abbatissam perpetuam et non temporalem, sicut antea, eligere deberent, prout in singulis literis praedictis plenius continetur.

Moniales hoc idem bulla sub plumbo declarari petunt cum expressa declaratione constitutionis Hadriani VI.

§ 3. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dictae Clarinae abbatissae petitio continebat, pro eo quod literae nostrae huiusmodi non sub plumbo, sed in forma brevis expeditae extiterint, et in eisdem de decreto Hadriani praedecessoris huiusmodi alias quam per clausulam *Pro sufficienter expressis habentes*, plena seu sufficiens mentio facta non extitit, ac forsitan de consensu ipsarum conventus ad praesens doceri non possit, a nonnullis de viribus nostrorum statuti et ordinationis eligendi abbatissam perpetuam ac desuper confectarum literarum huiusmodi haesitatur.

Clemens suis literis plenam et perpetuam addit firmitatem;

§ 4. Nos, dicti monasterii profectum paterno zelantes affectu, ne propterea, triennio praedicto elapso, careant effectu providere volentes; ipsamque Clarinam abbatissam a quibusvis excommunicationis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, si quibus quomodolibet innodata existit, ad effectum praesentium tantum consequendum, harum serie absolventes et absolutam fore censentes, eiusdem Clarinae abbatissae in hac parte supplicationibus inclinati, si ad hoc

Bull. Rom. Vol. VI.

17

maioris partis praefatarum conventus accedet assensus, volumus et apostolica auctoritate decernimus quod literae praedictae et in eis contenta quaecumque valeant, plenamque roboris firmitatem obtineant, et sibi suffragentur in omnibus et per omnia, perinde ac si in illis de statuto, ordinatione et decreto ac literis Hadriani praedecessoris huiusmodi modo praemisso plena et individua ac de verbo ad verbum mentio facta, ac per illas eisdem statuto, ordinationi, decreto ac literis Hadriani praedecessoris huiusmodi specialiter et expresse derogatum fuisset.

§ 5. Et nihilominus, pro potiori cautela, electionem Clarinae ad eius vitam de novo, ac literas nostras et in eis contenta huiusmodi ex certa nostra scientia approbantes et confirmantes; omnesque et singulos iuris et facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplentes; ipsasque literas nostras de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio seu intentionis defectu notari non posse decernentes, auctoritate et tenore praedictis statuimus et ordinamus quod de cetero, occurrente dicti monasterii vacatione, conventus seu moniales praefatae, sub cura fratrum Servorum Beatae Mariae Ordinis Sancti Augustini degentes, perpetuam et non triennem seu alias temporalem abbatissam, sicut, antequam literae Hadriani praedecessoris emanarent, fieri consueverant, eligere possint et debeant; ipsaque sic electa eo ipso apostolica auctoritate confirmata sit et esse censeatur, et ad eius vitam monasterio huiusmodi praesse possit et teneatur.

§ 6. Decernentes sic per quoscumque iudices, etiam causarum Palatii Apostolici auditores et S. R. E. cardinales, sublata eis quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, sententiari, iudicari, decidi et diffiniri debere, necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.

Abbatissam perpetuam eligendam firmat;

Sic a quibuscumque praecipit observari.

Dati exequuto-
res praeson-
tium litigarum.

§ 7. Quocirca venerabilibus fratribus nostris Caesenatensi et Aleriensi ac Castellimaris episcopis per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes literas et in eis contenta huiusmodi, ac quoties pro parte Clarinae et pro tempore existentis abbatissae et conventus monasterii huiusmodi seu alicuius earum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes literas et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac singulos, quos ipsae praesentes concernunt, illis pacifice gaudere: non permittentes eos desuper per quoscumque quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compe-scendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, censuras et poenas ipsas iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Obstantium de-
rogatio.

§ 8. Non obstantibus literis Hadriani praedecessoris huiusmodi, quas, cum omnibus et singulis in eis contentis clausulis, et processibus habitos per easdem et inde secuta quaecumque harum serie revocamus, cassamus et annullamus, ac nulla et invalida nulliusque roboris vel momenti esse decernimus; ac quibusvis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon monasterii et Ordinis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque et literis apostolicis, illis, sub quibuscumque tenoribus et formis ac cum quibusvis clausulis et decretis, quomodolibet concessis et approbatis; quibus omnibus, illorum veriores tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis et individue ac de verbo ad verbum in-

sertis habentes, illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat specialiter ex expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, a dicta sit Sede indultum quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 9. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae absolutionis, voluntatis, decreti, approbationis, confirmationis, suppletionis, statuti, ordinationis, mandati, revocationis, cassationis, annullationis et derogationis infringere, vel ei ausu temerario contraire.

Si quis autem etc.

Datum Bononiae, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo vigesimo nono, quarto nonas martii, pontificatus nostri anno vi.

Dat. die 4 martii 1529, pontif. anno vi.

XXXI.

Declaratio quod electio successoris huius Papae, Bononiam, Viennam vel alibi profecturi, fiat in ipsa Urbe, si, ante ad eam reditum, ipse decesserit; et innovatio constitutionum Alexandri III, Gregorii X et Clementis V, circa electionem Papae.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Cum carissimus in Christo filius noster Carolus, Romanorum et Hispaniarum rex catholicus, in imperatorem electus, intellexisset Turcarum tyrannum potentissimo exercitu ad denuo regnum Ungariae invadendum et occupandum venire; cognoscensque propterea non solum regnum, sed etiam totam rempublicam christianam in maximo versari discrimine; et desiderans

Sancto pena-
llis.

Ipse propterea
Bononiam pro-
fiscitur.

Carolus V im-
perator, pacem
Italiae offerens,
Pontificem re-
quiri ut secum
Bononiam con-
veniat.

Ferdinando regi Ungariae, fratri suo dulcissimo, ipsique reipublicae christianae opem ferre, prout ad eius officium, cum advocatus Ecclesiae existat, pertinere cognoscebat, omnibus suis regnis dimissis, quamprimum ad Italiam venit, offerens pacem illam, quam Iesus Christus in coelum ascendens suis reliquit discipulis, regibus et principibus christianis ac Italiae potentatibus, sine qua eidem Turcarum tyranno resisti non posse cognoscebat; et pro huiusmodi universali pace facilius componenda nuper nobis suis literis significavit plurimum expedire ut in civitate nostra Bononiae, quam celerius fieri posset, insimul conveniremus ut totam Italiam tandem a tot calamitatibus liberarem, illique pacem daremus, ut, illa placata, illius potentatus ac barones, unitis animis et viribus, non solum dicto Turcarum tyranno resisti, sed ipse cum toto eius exercitu profligari possit.

Ipse propterea
Bononiam pro-
fiscitur.

§ 1. Nos, eius pium et honestum desiderium plurimum in Domino commendantes, etsi ex gravi infirmitate, qua tot mensibus detenti fuimus, convaluerimus, tamen pristinas corporis vires adhuc non recuperavimus, occasionem tamen rei bene gerendae et tam necessarii boni omittere nolentes; cognoscentes ad officium nostrum pertinere, pro salute gregis domini nobis commisi, periculo vitae nos exponere, et ad civitatem ipsam Bononiae, omni celeritate et mora cessante, nos conferre, in alma tamen Urbe nostra causarum et literarum apostolicarum audientiam relinquentes ac relinquere declarantes, ad effectum ut si, ante reditum nostrum ad Urbem ipsam, nos ab hac luce migrare contingeret, in ipsa Urbe, in qua audientiam memoratam relinquimus, et non in civitate Bononiae seu in alio loco, in quo tempore obitus nostri cum nostra Curia resideremus, electio Romani Pontificis fieri debeat, nisi ipsa Urbs tunc interdicta vel contra Ecclesiam Ro-

manam in manifesta rebellionē persisteret, seu de impressione dubitaretur, sicut alias, ex causis tunc expressis, proximis annis, circa electionem Pontificis, in eventum obitus nostri, ita et nunc etiam providere desideramus et intendimus.

§ 2. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus nostris S. R. Ecclesiae cardinalibus matura deliberatione et diligenti examine, et de eorumdem consilio et unanimi consensu, causarum et literarum apostolicarum audientiam in ipsa Urbe, post nostrum ab ea discessum, remanere, ad effectum ut si, ante reditum nostrum ad ipsam Urbem, nos ab hac luce migrare contingeret, ibi et non alibi, ubi nos mori contingat, electionem Romani Pontificis celebrari debere, nisi Urbs ipsa tunc interdicto subiaceret vel esset aperte rebellis, aut inibi de impressione dubitaretur, ut praefertur; super quo maioris partis cardinalium tunc ibidem existentium decisioni stari, et tunc in civitate Castellana seu Urbevetana seu Perusina, servato scripturae huiusmodi ordine, fieri debere, dummodo illae ecclesiastico interdicto subiectae seu rebelles non fuerint, ut praefertur.

In Urbe cau-
sarum audien-
tiam etc., relin-
quit, ibique fu-
turi Papae ele-
ctionem fieri lu-
bet;

§ 3. Ac per felicitis recordationis Alexandrum III, Licet de excitanda¹, et Gregorium X in Lugdenensi, Ubi periculum, et Ne Romani incipientes, per Clementem V, Romanos Pontifices praedecessores nostros, in Viennensi concilio, circa electionem eandem, hactenus editas constitutiones et alias extravagantes in omnibus in eis contentis servari et in suo robore permanere debere volumus atque decernimus.

Constitutiones
Alexandri III,
Gregorii X et
Clementis V in-
novat;

§ 4. Nos enim electionem alibi contra praesentium tenorem per eosdem cardinales factam nullam et irritam fore; ipsosque cardinales ad aliam electionem Romani Pontificis, servata eorumdem praesentium literarum forma, procedere debere, et per eos contra praemissa nullatenus dispensari posse etiam decernimus.

Electionem
aliter factam
irritat.

¹ Raynaldus et Cherubinius leg. *evitanda* (n. r.).

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud S. Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo vigesimonono., pridie nonas octobris, pontificatus nostri anno sexto.

Dat. die 6 octobris 1529, pontif. anno vi.

Sequitur innovatio dictae constitutionis.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Licet variae constitutiones pro evitanda discordia in electione Romani Pontificis, etiam circa locum celebrandae ipsius electionis, a nostris praedecessoribus salubriter sint editae; tamen, sicut accepimus, si nos ab alma Urbe aliquandiu absentaremur, et ante reditum nostrum ad ipsam Urbem nos per divinam voluntatem decedere contingeret, a nonnullis asseritur quod per constitutiones hactenus editas circa locum celebrandae electionis huiusmodi non sit pro conditione huius temporis ex omni parte satis provisum.

§ 1. Et id dudum cum versus Bononiam etc. 1.

§ 2. Et deinde cum nos iterum, pro simili necessitate, ad dictam civitatem Bononiae conferre et inibi cum praefato Carolo imperatore ex Germania redeunte ad similem effectum convenire necesse fuisset, nos, de simili eorumdem fratrum consilio, literas praedictas per alias nostras literas innovavimus, prout in eisdem literis plenius continetur.

§ 3. Cum autem nos de proximo, pro nonnullis nostris et sanctae Romanae Ecclesiae ac orthodoxae et catholicae fidei totiusque reipublicae christianae arduis negotiis, et ex urgentissimis causis ad civitatem Viennam vel alium locum magis opportunum, minoris vel maioris ab Urbe distantiae, prout nobis convenire videbitur, non sine gravi nostrae ac totius Curiae nostrae incommodo, nos conferre, ac inibi

1 Praetermittitur, quia tota ipsa bulla praecedat.

cum carissimo in Christo filio nostro Francisco Francorum rege christianissimo convenire, et ad certum tempus a dicta Urbe nos abesse necesse esset.

§ 4. Nos propterea circa electionem Romani Pontificis, in eventum decessus nostri, Domino ita volente, ante reditum nostrum ad eandem Urbem, pari modo, ut debemus, providere volentes, habita etiam super hoc cum ipsis fratribus matura deliberatione et de simili eorumdem consilio et assensu, priores literas nostras praedictas, auctoritate apostolica, tenore praesentium innovamus ac plenum firmitatis robur obtinere, illasque, necnon omnia et singula in eis contenta, in eventum ipsius decessus nostri ante reditum nostrum ad eandem Urbem, circa electionem futuri Romani Pontificis in omnibus et per omnia inviolabiliter observari debere, ac per dictos cardinales contra praemissa nullatenus dispensari posse; necnon totum id et quidquid ab eisdem cardinalibus, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decernimus.

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimotertio, tertio nonas septembris, pontificatus nostri anno decimo.

LECTA ET PUBLICATA FUIT SUPRASCRIPTA INNOVATIO ROMAE IN CANCELLARIA APOSTOLICA, DIE MARTIS, NONA SEPTEMBRIS, ANNO ET PONTIFICATU QUIBUS SUPRA.

Dat. die 3 septembris 1533, pont. an. x.

XXXII.

Approbatio electionis et coronationis Caroli V, in Romanorum regem et imperatorem electi 1.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.

Romanus Pontifex, qui vices Illius in terris gerit, unde imperium omne et

1 Ex Regest. in Archiv. Vatic.

Constitutionis
praec. innovatio.

Publicatio.

Evordiam.

principatus emanant, electiones de regum imperatorumque personis celebratas, cum ad eius iudicium et examen perferuntur, si illas rite legitimeque factas compererit, perlibenter approbare, suumque super his decretum et auctoritatem interponere consuevit, quo scilicet regnorum imperiique insignia merito adipisci et eorum capita sublimi corona redimi possint.

§ 1. Quapropter, cum charissimus in Christo filius noster Carolus, Romanorum et Hispaniarum rex catholicus in imperatorem electus, superioribus mensibus ad Italiam appulisset, tum ut regiis imperatoriisque insignibus, ferrea scilicet atque aurea corona, nostris de manibus ornaretur, tum ut ea fierent quae ad pacem, tranquillitatem, tutelam ac propagationem christiana religionis pertinerent, nos quoque ad civitatem nostram Bononiensem profecti, illi obviam facti fuimus ut, ex nostro mutuo congressu, quae uterque animo conceperat optatum exitum haberent, et sic Italiae, per tot annorum decursum bello, fame pesteque afflictas, consuli possit, illiusque potentatibus, ducibus ac baronibus pacem dari, rebusque ita constitutis, christiana reipublicae, ex tam ingenti et pene infinito Turcarum apparatu extremo in discrimine constitutae, unitis et animis et viribus, defensio susciperetur.

§ 2. Rex autem ipse, pace in universa fere Italia conciliata et stabilita, cupiens a nobis utraque, ferrea videlicet atque aurea, corona insigniri, quo celerius ad res Germanicas parandas accedere possit; et cum documenta secum non attulerit, quibus de eius in regem Romanorum electione legitime edoceri possemus, venerabili fratri nostro Petro, episcopo Sabinesi, cardinali Anconitano nuncupato, demandavimus ut negotium super huiusmodi electionis validitate, illius confirmatione, deque eo ad imperialis celsitu-

dinis apicem assumendo approbatione, solerti examine discuteret et exploraret, et quae super his comperta cognitaque reperisset, ea in nostro secreto consistorio referenda curaret.

§ 3. Ipse vero Petrus episcopus, adhibitis nonnullis testibus fide et virtute probatis et iureiurando interiecto diligenter examinatis, eorumque attestationibus exacte pensatis, coram nobis et venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus in consistorio nostro praefato ex fide retulit, quae per venerabiles fratres nostros ac dilectos filios nobiles viros ipsius imperii electores, S. R. imperio, per obitum clarae memoriae Maximiliani, regis Romanorum, qui illius gubernacula regebat, solatio viduato, de ipso Carolo facta fuit, electionem rite recteque processisse, quin potius divini numinis afflatum emanasse, et Deum ipsum, quem caelesti illa et incomprehensibili mente in imperatorem longe ante designarat, electoribus ad hoc constitutis postmodum eligendum declarandumque ostendisse: quod si humana divinis comparare fas est, non absurde dici potest, quemadmodum coeli terraeque sator Deus aeternum Filium illa ex Virgine nasci voluit, quae a clarissimo et pervetusto patriarcharum prophetarumque atque etiam regum sanguine ortum ducebat; itidem et Carolum ipsum ex inclita et perillustri catholicorum christianorumque regum ac duorum imperatorum domus Austriae progenie originem trahere voluit, totque insuper regna, tot provincias et principatus eius ditioni et imperio subiecerit ut, postquam plerique christianorum principum, quibus desuper data est potestas, gladios illos, quos adversus intemeratae fidei hostes acuerunt et cruentare debebant, in mutuam christifidelium, quos tueri defendique tenentur, cladem perniciemque convertunt, ipse unus Carolus et potentia magnitudi-

Cardinalis eam
rite legitimeque
factam pronun-
ciat.

Carolus quintus
cum Pontifice
Bononiam con-
venit. Itaque
tranquillitati et
bono catholicae
rei consultum.

Cardinali Sabi-
nensi commis-
sum examen e-
lectionis Caroli
in imperato-
rem.

Causa huius
innovationis.

Relatio praec.
constitutionis.

Enucleatio al-
terius innova-
tionis.

Causa alia
huius innova-
tionis.

neque polleret ut suis propriis peculiari-
bus regnis ac principatibus religionis cau-
sam suscipere ac tueri, etiam irruenti
Turcarum tyranno sese opponere, atque
pestiferis eius conatibus obviam ire, uni-
versamque christianam rempublicam de-
fendere ac propugnare, necnon haereses
de novo exortas et in dies latius serpen-
tes funditus extirpare et abolere posset.

Imperiale dia-
dema sibi im-
poni petiit Ca-
rolus.

§ 4. Unde Carolus rex praefatus, ad ho-
norem S. R. E. et sacri imperii decus,
unctionem et imperiale diadema ab ipsa
Ecclesia suscepturus, nostro se conspectui
praesentavit, et illa per manus nostras
sibi impendi humiliter supplicavit.

Eius itaque
electionem con-
firmat Clemens,
coronationemq.
factam Aquis-
granii;

§ 5. Nos igitur, eius votis non immerito
benignum conferentes auditum, ipsum
internae charitatis et debiti honoris con-
stringentes amplexibus, eundem Carolum
nostrum charissimum, cum venerabilibus
fratribus nostris S. R. E. cardinalibus
diligenti et matura deliberatione praeha-
bita, de eorum consilio et unanimi con-
sensu, ad gloriam omnipotentis Dei et
gloriosae semper virginis Mariae ac bea-
torum apostolorum Petri et Pauli, exalta-
tionem quoque et honorem sanctae Ro-
manae Ecclesiae et sacri imperii, electio-
nem de ipso Carolo per eosdem electores
in regem Romanorum et imperatorem
rite legitimeque factam, auctoritate apo-
stolica, tenore praesentium confirmamus
et approbamus; ea insuper coronationis
solemnia, quibus in civitate superioris
Germaniae, vulgo Aquisgrana nuncupata,
argentea corona, illa scilicet qua Carolus,
cognomento Magnus, usus perhibetur, ab
archiepiscopo Coloniensi insignitus fuit,
etiam approbamus, riteque facta fuisse
declaramus.

Defectus, si
qui incurrerint,
sanat.

§ 6. Supplentes omnes et singulos de-
fectus, qui aut ratione formae aut ratione
personae suae aut personarum eorum-
dem electorum seu quavis alia ratione
vel causa in huiusmodi electione forsitan

intervenerint quovis modo, et ex certa
scientia et apostolicae potestatis plenitu-
dine.

Cum eo dis-
pensat ad hoc
ut una cum
imperio Neapo-
litano regnum
retinere possit.

§ 7. Ipsumque Carolum electum ad
suscipiendum imperialis dignitatis culmen
dignum et idoneum fore et esse, auctori-
tate, scientia, potestate et tenore praemis-
sis, declaramus; ac cum eodem Carolo, cum
quo alias felicitatis recordationis Leo Papa X,
secundum carnem frater patruelis et prae-
decessor noster, ut regnum Neapolitanum
una cum imperio retinere posset per
suas literas dispensavit, pro potiori cau-
tela, ut regnum ipsum Neapolitanum,
una cum imperio, quoad vixerit, retinere
libere et licite valeat, de eorumdem fra-
trum consilio, auctoritate, scientia et pote-
statis plenitudine similibus, dispensamus.

Derogat con-
trariis.

§ 8. Non obstantibus praemissis ac
constitutionibus et ordinationibus apo-
stolicis, necnon legibus imperialibus ac
privilegiis illis electoribus et quibusvis
concessis, quibus, illorum omnium tenores
praesentibus pro expressis habentes,
illis alias in suo robore permansuris,
hac vice dumtaxat specialiter et expresse
derogamus, ceterisque contrariis quibus-
cumque.

Nulli ergo etc.

Datum Bononiae, anno Incarnationis do-
minicae millesimo quingentesimo vige-
simonono, kalendis decembris, pontificatus
nostri anno VII.

Dat. die 1 decembris 1529, pontif. anno VII.

XXXIII.

*Inquisitorum haereticae pravitatis facul-
tas procedendi adversus quoscumque,
etiam regulares cuiuscumque Ordinis,
in causis haeresis; indulgentiasque con-
cedendi confratribus societati cruce-
signatorum, pro servitio sanctae in-
quisitionis.*

Clemens episcopus servus servorum Dei, dilecto
filio Paulo Butigellae, totius Ordinis fratrum

Praedicatorum vicario generali, in Ferrariensi
et Mutinensi civitatibus et dioecesibus hae-
reticae pravitatis inquisitori.

Martini Lu-
theri haeresis
quancumque est
extinguenda,

Cum, sicut ex relatione pro parte tua
nobis facta, cum gravi nostrae mentis mo-
lestia innotuit, in diversis Italiae partibus
adeo pestifera haeresis Lutheri, non tan-
tum apud saeculares personas, sed etiam
ecclesiasticas et regulares, tam Mendi-
cantes quam non Mendicantes, invaluerit,
ut aliquando nonnulli ex eis suis sermo-
nibus et verbis et (quod deterius est) pu-
blicis praedicationibus tali labe plerosque
inficiant, et christifideles sub obedientia
S. R. E. viventes, et praecepta eiusdem
Ecclesiae servantes non leviter scandali-
zant, in haeresum augmentum, pusillo-
rum scandalum, atque catholicae fidei non
mediocre detrimentum.

Ne serpat ni-
mum, ut hae-
resis Arli.

§ 1. Nos, attendentes Arium unam mo-
dicam scintillam fuisse in Alexandria, sed
quoniam non mox oppressus est, grande
per totum orbem incendium exsuscitasse;
ac cupientes huic veneno haeresique ne-
fariae et labi pestiferae, quam supremis
extingui affectibus anhelamus, omni sa-
lubri, quo possumus, remedio occurrere;
et ne huiusmodi morbus excrescat ulte-
rius, sed, operante Domino, passim evel-
latur, salubriter providere.

Inquisitores
ergo procedant
contra omnes,
etiam regulares
cuiuscumq. Or-
dinis.

§ 2. Tibi necnon omnibus et singulis
aliis dictae haereticae pravitatis inquisi-
toribus ex Ordine fratrum Praedicatorum,
maxime congregationis utriusque Lom-
bardiae per universam Italiam constitutis
et deputatis ac constituendis et deputandis,
eorumque vicariis, in virtute sanctae obe-
dientiae et in remissionem peccatorum
vestrorum, districte praecipiendo, manda-
mus quatenus omnibus et singulis, etiam
Carmelitarum et aliorum Ordinum Men-
dicantium religiosi, vel non Mendican-
tibus, de huiusmodi peste diffamatis aut
aliter suspectis, praecipueque tales erro-

res in suis sermonibus, verbis seu prae-
dicationibus disseminantibus, per censu-
ram ecclesiasticam, appellatione postpo-
sita, super huiusmodi ac qualibet alia
haeresi silentium imponatis. Et postquam
per vos sive vicarios vestros, aut vestrum
vel eorumdem vicariorum aliquos sive
aliquem, praesidentes monasteriorum,
conventuum et aliorum locorum, ubi hae-
reses huiusmodi vel errores seminati fo-
rent, aut inibi propinquiorum praemoniti
fuerint, nisi tales, infra mensem a die ad-
monitionis computandum, debita provi-
sione, remedia cum effectu adhibuerint,
ac digna poenitentia castigaverint, de
quibus admonenti fidem facere teneantur,
et si praesidentes ipsi talia praedicarent,
admonitionem praesidenti vicinioris con-
ventus vel loci respective facere sufficiat,
contra huiusmodi exemptos usque ad sen-
tentiam definitivam, ad quam ferendam
(si fuerit condemnatoria) cum consensu
ordinarii procedatis; contra Carmelitas
tamen confestim possitis, etiam ad captu-
ram, dum praedicant populo vel publice
disputant erroneas conclusiones; adversus
non exemptos vero de tali labe diffamatos
aut suspectos, veluti contra alios haere-
ticos (prout iura disponunt) libere inqui-
ratis atque procedatis. Decernimus insu-
per ut vestros vicarios sive commissarios
instituere valeatis viros vestra sententia
providos, aptos et idoneos, dummodo ae-
tatis trigesimum annum attigerint. Vobis
etiam ac vicariis praefatis extrajudicialiter
Lutheranos occultos et non inquisitos per
ordinarium sive alios iudices, ac alios
quoscumque haereticos, fautores, creden-
tes, defensores et receptatores, necnon et
a sancta fide apostatas, eosque, qui, contra
inhibitionem Sedis Apostolicae, tenuerunt
vel legerunt libros Martini Lutheri vel alio-
rum, aut eidem sive eisdem quomodolibet
adhaeserunt (si ad cor reversi poenitentes
id humiliter petierint), postquam haeresim,

qua polluti et infecti erant, abiuraverint, et medio iuramento promiserint de cetero ab huiusmodi haeresi penitus abstinere, absolvendi; illisque pro praemissis poenitentiam iniungendi salutarem, eosque ad gremium sanctae matris Ecclesiae restituendi et reducendi. Et cum clericis saecularibus ac personis religiosis, cuiusvis Ordinis, status et conditionis, super quavis irregularitate, quam, tam ex haeresi quam ex apostasia a fide, seu etiam ex eo quod censuris et poenis ecclesiasticis, tam a iure quam ab homine, etiam quavis occasione vel causa latis et promulgatis, quomodolibet incurrerint, aut ligati seu innodati divina celebrando contraxerint, ac etiam super irregularitatibus, quas clerici cruce signati sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, etiam quavis occasione vel causa latis, ligati seu irretiti, ac etiam ex eo quod in locis ecclesiastico interdicto suppositis missas et alia divina officia (non tamen in contemptum clavium) celebraverint, incurrerint, dispensandi.

*Crucesignatis
indulgen. con-
cedant etc.*

§ 3. Et quia inquisitores praefati, in civitatibus seu aliis locis, societates seu confraternitates ad extirpandum haereses et capiendum haereticos (iuxta concessionem a Romanis Pontificibus eis factam) instituunt, et in eis confratres recipiunt, qui in eorum receptione votum in eorumdem inquisitorum seu vicariorum manibus emittunt, ac voto se adstringunt, dum pro parte ipsorum inquisitorum et vicariorum ad capiendos ipsos haereticos requisiti fuerint, auxilium, consilium et favorem praestare, ut eis, tempore cuiusvis localis interdicti, divinis interesse, et, eis decedentibus, eorum corpora ecclesiasticae sepulturae (sine tamen funerali pompa) tradi possint, dummodo causam non dederint huiusmodi interdicto, nec eis id contigerit specialiter interdicti; ipsisque cruce signatis per ipsos inquisitores seu vicarios, dum in eorum manibus votum

haereticos ipsos persequendi emiserint, ut semel ex tunc et in mortis articulo a reservatis et in bulla Coenae Domini contentis casibus, de quibus corde contriti et ore confessi fuerint, aut propositum confitendi debito tempore per Ecclesiam statuto habuerint, absolvi, ac indulgentia plenaria et omnium peccatorum remissio huiusmodi concedi; eisque, ut singulis diebus anni quinque altaria ecclesiae (si tot ibi fuerint) aut unum loci, in quo eos esse contigerit, psalmum unum genibus flexis recitando, vel quinquies Orationem Dominicam et toties Salutationem Angelicam in quolibet altari, indulgentias stationum Urbis consequi valeant, etiam concedendi et elargiendi, auctoritate apostolica, tenore praesentium licentiam et facultatem concedimus. Et nihilominus concessionem per Romanos Pontifices forsam vivae vocis oraculo seu alias eisdem inquisitoribus et vicariis fratrum¹, seu licentiam concessam huiusmodi approbamus et confirmamus; ac omnia et singula alia privilegia, exemptiones, immunitates, gratias et indulta, quibuscumque inquisitoribus aliis haereticae pravitatis, quorumvis Ordinum et congregationum, et officio inquisitionis huiusmodi, in quibuscumque regnis et provinciis sive locis ac terris hactenus deputatis, concessa et in posterum concedenda, vobis communicamus, atque iam vobis alias concessa approbamus, confirmamus et innovamus; universosque et singulos iuris et facti defectus (si qui forsam in illorum concessione intervenerint) supplemus.

§ 4. Mandantes omnibus et singulis venerabilibus fratribus archiepiscopis et episcopis, necnon dilectis filiis eorumdem archiepiscoporum et episcoporum vicariis in spiritualibus generalibus, quatenus praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte vestra seu vi-

*Episcopi et
alii in prodi-
ctis faveant.*

¹ *Factam loco fratrum legit Ripoll (n. r.).*

cariorum vestrorum praedictorum, aut alicuius vestrum sive illorum desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac vobis, in praemissis, efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant praesentes literas et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, vosque illis pacifice gaudere, non permittentes vos desuper per quoscumque, quovis modo, indebite molestari, contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ac alia opportuna iuris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

*Quibuscumque
non obstantibus.*

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dictorum Ordinum, etiam iuramento et confirmatione apostolica roboratis, statutis et consuetudinibus, necnon privilegio, quod incipit *Sacer Ordo*, per felicis recordationis Sixtum Papam IV, praedecessorem nostrum, Ordini Carmelitarum concessa, fortassisque post aliis communicato; et quibuscumque aliis privilegiis et indultis apostolicis, illi ac quibuscumque aliis, etiam Mendicantium, Ordinibus, etiam sub quibuscumque¹ et verborum formis, ac cum quibuscumque clausulis et decretis, concessis, approbatis et innovatis, quibus omnibus (tenores illorum, ac si de verbo ad verbum inserti forent praesentibus, pro sufficienter expressis habentes) hac vice specialiter et expresse derogamus; necnon quibuscumque exceptionibus, oppositionibus et appellationibus, forsam desuper faciendis et interponendis, quae adversus praemissa nullatenus suffragari posse volumus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab Apostolica sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 6. Decernentes praesentium transum-

¹ *Sub quibusvis tenoribus etc. legit Ripoll (n. r.).*

ptis, manu publici notarii subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eandem prorsus fidem, in iudicio et extra, adhibendam fore, quae eisdem praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Bononiae, sub annulo Piscatoris, die xv ianuarii, millesimo quingentesimo trigesimo, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 15 ianuarii 1530, pontif. anno vii.

XXXIV.

Coronatio Caroli V imperatoris in civitate Bononiae, provinciae Lombardiae.

**Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad futuram rei memoriam.**

Cum proximo februarii mense, celebri Cathedrae Petri die, cui, dispari quidem merito, pari tamen potestate, successimus, dilectus filius noster Wilhelmus, tituli Ss. Ioannis et Pauli presbyter cardinalis, in cappella palatii civitatis nostrae Bononiensis, quod in praesentiarum habitamus, missarum sacra nostro iussu esset peracturus, et priusquam ad ipsam cappellam accederemus, carissimum in Christo filium nostrum Carolum V, imperatorem semper augustum, nostra ex auctoritate inunxisset, reliquasque caeremonias vetusto more circa id fieri solitas peregisset.

§ 1. Nos, qui postea, iis caeremoniis et unctione peractis, cappellam ingressi fuimus, infra ipsarum missarum solemnia, regia imperatoriaque insignia eidem Carolo tradidimus, eiusque caput corona ferrea decoravimus.

§ 2. Ab hinc deinde triduum, in ipso scilicet die Matthiae apostoli festo, qui primus dies natalis ipsi Carolo illuxit, eum aurea corona insignire volentes, ex palatio per pensile tabulatum, ob hoc ipsum in-

Fides transumptum.

Carolus V, de mandato huius Papae, antemissarum solemnium solitis cum caeremoniis, ab venerabilis Wilhelmo cardinali inunctus fuit.

Pontifex deinde cappellam ingressus, infra missarum solemnium, insignia regia et imperatoria ei tradidit, et corona ferrea coronavit.

Successive altera die, festo S. Matthiae apostoli idem Pontifex, praevio solitis caeremoniis

structum, ad ecclesiam S. Petronii accessi-
mus, pontificiam missam celebraturi; et
cum ipse Carolus imperator iis omnibus
perfunctus esset, quae ad eiusmodi caere-
monias exiguntur: primo videlicet ante
aram ad hunc usum super tabulato erectam,
in canonicum basilicae Principis aposto-
lorum de Urbe per nonnullos eiusdem ba-
silicae canonicos, Bononiae tunc temporis
degentes et ibidem praesentes, receptus;
deinde oratione una, ad hanc celebritatem
accommodata, in ecclesiae huiusmodi fo-
ribus per Praenestinum, rursus altera intra
ipsas fores per Sabinensem episcopos super
caput Caroli alta voce prolatis, idem impe-
rator ad quamdam cappellam divertit, ubi
cultu et ornatu diaconorum indutus, et inde
ad Sedem pro eo paratam accedens, ibi-
demque ab episcopo Ostiensi inunctus, ad
conspicuum nostrum venit. Nos vero mis-
sam prosequentes, evangelio latina grae-
caque lingua nondum enunciato, eadem
quae nudius tertius regia imperialiaque
insignia imperatori contulimus, annulum
in primis eius digito annulari imponentes;
deinde ense, adversus fidei hostes ut
brandum ¹ ad eius femur accingi fecimus;
deinde vero aurea corona eius caput co-
ronavimus, ac postmodum sceptrum, pecu-
liare regibus insigne, ac globum, totius
mundi imaginem repraesentans, in eius
manus tradidimus, et ad pacis osculum, qua
Christus nascens, praedicans, moriens,
resurgens ac regnans Ecclesiam suam do-
cuit, admisimus. Quibus rite peractis, ille
in solium imperiale dextero lateri nostro
pene contiguum sese recepit. Sacrificio
deinde absoluto et omnibus, quae veteri
ex instituto in huiusmodi coronatione fieri
solent, peractis, ad palatium, unde pro-
fecti eramus, equo insidentes regressi su-
mus.

§ 3. Et ne animis curiosis ambigi posset,
an corona ferrea, quae olim Modicensi
vel in ecclesia Mediolanensi, et aurea, quae

Quae omnia
rite et legitime
gesta esse Bo-

† Cherub. et Rayn. legunt *vibrandum*, loco *ut
brandum* (n. r.)

per Romanum Pontificem Romae in dicta
Petri basilica exhiberi fuit solita, iam utra-
que Bononiae, ad supplices imperatoris pre-
ces, et ex causis legitimis id suadentibus,
per nos exhibita, tantumdem virium et
stabilitatis obtineat, ac si ambae statutis in
locis, more veteri, traditae susceptaeque
fuissent, ut hic scrupulus ex animis evel-
latur, auctoritate apostolica, tenore prae-
sentium declaramus, et ad posteritatem
transmitti volumus omnia praemissa, hoc
tenore hocque in loco gesta, perinde firma,
valida et inconcussa esse et suum robur et
stabilimentum obtinere, ac si illa ferrea
coronatio vel Modicae vel Mediolani,
haec aurea vero, Romae, in dicta basilica,
servatis omnibus caeremoniis servari solitis,
celebrata factaque fuisset.

§ 4. Sicque per quoscumque iudices et
causarum Palatii Apostolici auditores ac
S. R. E. cardinales interpretandum, iudi-
candum ac sententias promulgandas, a-
dempta eis aliter interpretandi, iudicandi
et sententiam promulgandi facultate, au-
toritate et tenore praedictis decernimus.

Et ita non
aliter iudicari
posse decernit;

§ 5. Supplentes ex certa scientia ac
apostolicae potestatis plenitudine omnes
et singulos defectus, tam iuris quam facti,
si qui forsitan intervenerint in eisdem.

Defectusque
omnes supplet;

§ 6. Nos etiam cum eodem Carolo, cum
quo alias, felicitis recordationis Leo Papa X,
secundum carnem frater patruelis et prae-
decessor noster, ut regnum Neapolitanum
una cum imperio retinere posset, per suas
litteras dispensavit, pro potiori cautela, ut
regnum ipsum Neapolitanum una cum impe-
rio, quoad vixerit, retinere libere et licite
valeat, quibusvis constitutionibus ac literis
nec non statutis et consuetudinibus apo-
stolicis ac legibus imperialibus ceterisque
contrariis nequaquam obstantibus, aucto-
ritate et tenore praemissis, de speciali dono
gratiae dispensamus.

Ac super re-
tentione impe-
rii et Neapoli-
tani regni,
quoad ipse Ca-
rolus V vixe-
rit, dispensat;

§ 7. Quocirca omnibus christifidelibus,
vassallis et subditis praefati imperii, cuius-

Subditisque
obedientiam illi
praestari iubet.

cumque conditionis existant, etiamsi regali
aut pontificali dignitate praefulgeant, in
virtute sanctae obedientiae et pro quanto
gratiam ostram caram habeant, districte
praecipiendo mandamus quatenus prae-
fato Carolo imperatori, ut tenentur, effi-
caciter pareant et intendant.

Sanctio poe-
n. lis.

Nulli ergo etc.

Datum Bononiae, anno Incarnationis do-
minicae MDXXX, kalendis martii, pontificatus
nostri anno VII.

Dat. die 1 martii 1530, pontif. anno VII.

XXXV.

*Institutio Rotae, ad causas et lites cogno-
scendas et decidendas, in civitate Perusi,
provinciae Hetruriae, in Statu Ec-
clesiastico ¹.*

Clemens Papa VII, dilectis filiis prioribus et
communitati civitatis nostrae Perusii, salu-
tem et apostolicam benedictionem.

Civitatis Pe-
rusii preces pro
institutione Ro-
tae.

Exponi nobis nuper fecistis, per dile-
ctum filium Gullielm. Pontanum, U. I. D.,
oratorem vestrum, quod si officia praeturae
suorumque collateralium, necnon officium
iudicis appellationum, bariselli populi nun-
cupatum, istius nostrae civitatis, cum eo-
rum iurisdictionibus ac salariis et emolu-
mentis, in nova officia quatuor Rotae nun-
cupata, assensu et auctoritate nostra in
civitate erigenda et constituenda transfer-
rentur seu commutarentur, in non me-
diocre eiusdem civitatis ac territorii com-
modum facilioremque iustitiae, absque
labis alicuius suspitione, administrationem
cederet, prout in pluribus aliis civitatibus,
in quibus huiusmodi Rotae auditoria insti-
tuta fuerunt, idem contigisse experientia
docuit.

¹ Studium generale ibidem instituit Clemens V
in eius constitutione VI, *Super specula*, tom. IV,
pag. 192.

§ 1. Nos igitur, qui civitatem ipsam
paterna caritate prosequimur, cupientes
ut in solida fide et constantia erga nos et
Sedem Apostolicam vos perseveretis, et
iustitia istis ministretur, vestris in hac parte
supplicationibus inclinati, officia praetu-
rae suorumque collateralium officialium
ac iudicatus appellationum seu barisella-
tus, cum eorum iurisdictionibus, auctori-
tate apostolica, tenore praesentium extin-
guimus et annullamus, eaque, cum eorum
et cuiusque ipsorum iurisdictionibus et sa-
lariis ac emolumentis solitis et consuetis, in
dictum auditorium Rotae ibidem consti-
tuendae et non in alios usus convertenda,
auctoritate praedicta transferimus et com-
mutamus, salvis et reservatis secretario-
rum taxis et aliis retentionibus hactenus
fieri solitis.

Pontificis con-
cessio et Rotae
institutio.

§ 2. Dantes vobis facultatem et auctori-
tatem, circa ipsius novi officii institutio-
nem, capitula quot et quae decencia, oppor-
tuna ac utilia videbuntur, cum praesentia
tamen et consensu praesentis et pro tem-
pore existentis venerabilis patris vice-legati,
formandi et componendi.

Facultatis clar-
gilio de super
constitutiones
formandi.

§ 3. Mandantes eidem vice-legato et aliis
officialibus, quovis nomine nuncupatis, ut
ea, quae in praemissis fuerint per vos, ut
praefertur, statuta et ordinata, inviolabi-
liter observent et faciant ab aliis observari.

Iussu obser-
vantiae eorum.

§ 4. Constitutionibus et ordinationibus
apostolicis, ac dictae praeturae et capita-
neatus constitutione, necnon statutis et
consuetudinibus dictae civitatis, iuramento,
confirmatione apostolica vel quavis firmi-
tate alia roboratis, ceterisque contrariis
non obstantibus quibuscumque.

Derogatio con-
stitutionum.

Datum Bononiae, sub annulo Piscatoris,
die XXVIII martii MDXXX, pontificatus nostri
anno VII.

Dat. die 28 martii 1530, pontif. anno VII.

XXXVI.

Confirmatio infeudationis insularum Tripolis, Melitae et Terrae Gaudisii a Carolo, Romanorum imperatore, hospitali Sancti Ioannis Hierosolymitani concessarum ¹.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Etsi ex sollicitudinis debito pastoralis, sub Religionis habitu Domino famulantibus quibuslibet, in iis praecipue, per quae eorum profectibus consulatur, nos favorabiles esse deceat atque benignos; fratrum tamen hospitalis Sancti Ioannis Hierosolymitani, qui, crucis mirificae suscepto signaculo, circa fidei orthodoxae tuitionem nullis laboribus nullisque corporum parcendo periculis, contra Christi nominis hostes continue pugnare non formidant, Religionem floridam paternis contemplantes affectibus, pro eorum prospero statu, commodo et quiete tanto curiosius manus operarias salutaris provisionis adhibemus, quanto ex illius adversitate futuris eventibus periculosior christiano coetui inferri possit perplexitas, et circa donationem imperialem, pro maris tuitione eis factam, statuta provide et ordinata circa hoc apostolico munimine roborando, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Carolus V insulas Tripolis, Melitae et terram Gaudisii equitibus Sancti Ioannis Hierosolymitani concessarum.

§ 1. Sane, sicut nobis plene innotuit nuper, cum charissimus in Christo filius noster Carolus V, Romanorum imperator semper augustus, qui etiam rex Siciliae existit, pro sua munificentia et pietate ac Religionis hospitalis praedicti devotione, ne dilecti filii Philippus de Villers Liesladam ², magister, et conventus ipsius hospitalis, qui superioribus annis, expugnata per Turcos, sanctissimi nominis Christi nefandissimos hostes, vi et armis insula Rhodi olim eiusdem hospitalis, insulam ipsam relinquere

¹ Ex Regest. in Archiv. Vatic. ² Accuratus Villiers de l'Isle-Adam (R. T.).

coacti fuerunt, amplius per alienas sedes vagari contingeret, sed, pro vetusto eorum more et laudabili consuetudine, locum, ubi contra ipsos fidei hostes, praesertim classe maritima, arma exercere possent, obtinerent, eisdem hospitali ac Philippo, magistro, et conventui civitates, castra et insulas Tripolis, Melitae et Gaudisii infeudum perpetuum, nobile, liberum et francum, sub conditionibus infrascriptis, quas, pro inviolabili observatione per ipsos et magistrum et conventum in statuta et stabilimenta perpetua redigi voluit et mandavit, per has authenticas literas, manu ipsius Caroli imperatoris subscriptas et illius sigillo, quo in regno suo superioris Siciliae utitur, munitas, sub data videlicet vigesimatertia mensis martii proxime praeteriti, donasset et concessisset.

§ 2. Philippus, magister, et conventus praedicti ac baiulivi, priores, praeceptores et fratres dicti hospitalis, in unum, loco et more solitis, in civitate Syracusarum, die vigesimaquinta mensis aprilis proxime praeteriti, congregati et inibi completum consilium in vim generalis capituli celebrantes, visis et perlectis concessione et donatione et literis Caroli imperatoris, huiusmodi donationem ipsam invicem inter eos habito maturo et deliberato consilio, de eorum certa scientia acceptantes et approbantes, ac praemissis stare volentes, sanxerunt, statuerunt, stabilierunt et ordinarunt quod magister pro tempore existens dicti hospitalis et praedicti conventus huiusmodi feudum ab ipso Carolo imperatore, tamquam rege Siciliae, et ipsius successoribus in eodem regno pro tempore regnantibus, sub censu dumtaxat unius falconis seu accipitris, quolibet anno in die celebritatis Omnium Sanctorum, per personam seu personas ad id sufficienti mandato suffultas, in manibus vice-regis seu locumtenentis, qui tunc ipsius regni Siciliae administrationem et regimen obtineret, in

Magnus magister et fratres in capitulo generali, habito Syracusis, huiusmodi donationem accipiunt cum conditionibus expressis in literis Caroli.

Census annuus Carolo eiusque successoribus Siciliae regibus persolvendus.

signum verae recognitionis dicti feudi praesentandi, recognoscere deberent et tenerentur; ac, mediante censu praedicto, immunes et exempti remanerent et esse censerentur a quocumque alio militari servitio de iure debito et per vassallos praestari solito. Eiusque feudi investitura in quemlibet novae successionis casum renovari et expediri deberet iuxta dispositionem iuris communis.

In quocumque a quolibet magno magistro praestandum favore Caroli.

§ 3. Ac pro tempore existens magister hospitalis huiusmodi, pro se et universo Ordine, in huiusmodi recognitione et investitura, iuramentum quod ex huiusmodi civitatibus, castris, locis et insulis non patietur nec permittet fieri damnum aut praepudicium vel offensam regnis, dominiis et subditis ipsius Caroli imperatoris eiusve in dicto regno successorum, per mare seu per terram, nec auxilium seu favorem praestare iis damnum inferenti seu inferre volenti, sed potius omni conatu id avertere curabunt. Et si quisquam ex subditis dicti regni Siciliae reus criminis capitalis seu de tali crimine inculpatus se absentaverit, et ad huiusmodi insulas et loca infeudata aufugerit, dum pro parte vice-regis dicti regni pro tempore existentis requisiti forent, deberent et tenerentur taliter aufugientes expellere ac penitus eiicere, exceptis tamen illis, qui aut laesae maiestatis aut haeresis rei dicerentur, quos non eiicere, sed ad omnem ipsius vice-regis requisitionem capere, atque captivos eidem vice-regi remittere tenerentur.

Iuspatronatus ecclesiae Melitensis qua lege Carolo reservatum.

§ 4. Quodque iuspatronatus ecclesiae Melitensis remaneat, prout est, dispositioni et praesentationi ipsius Caroli imperatoris et eorum in regno Siciliae successorum; ita tamen quod, post obitum dilecti filii Balthassar Malikiuk ¹, ipsius Caroli imperatoris vice-cancellarii ad eandem ecclesiam novissime praesentati, seu in quemcumque alium vacationis casum

¹ Balthassar Walkirk, die 13 iulii episcopus Melitensis creatus, eodem anno obiit, antequam sedem visitasset (R. T.).

deinceps sequuturum, magister et conventus praedicti haberent nominare, pro vice-rege dicti regni Siciliae, tres personas eiusdem hospitalis, quarum una saltem sit et esse deberet ex subditis Caroli imperatoris seu suorum in dicto Siciliae Ulterioris regno successorum praedictorum, idoneas et sufficientes ad ipsam pontificalem dignitatem exercendam, ex quibus tribus sic nominandis, Carolus imperator seu eius in dicto regno successores praesentaret et praesentare deberet ad dictam ecclesiam eum, quem idoneiorem iudicaret.

§ 5. Cui quidem promoti tenerentur magister et conventus praedicti magnam crucem concedere, ac eum ad consilium dicti Ordinis cum prioribus et baiulivis admittere.

Episcopo magna crux concedenda.

§ 6. Et insuper, cum admiratus ipsius Religionis ex lingua et natione italica esse debeat, congruum censuerunt ut is, qui eius vices geret, dum absentiae seu impedimenti locus occurrerit, si aequae idoneus reperiretur, eiusdem linguae ac nationis existat; stabilieruntque quod haberetur deinceps ratio, ut, data paritate idoneitatis, potius ad id munus eligi deberet, qui eiusdem nationis et linguae idoneus iudicaretur, aut alias talis sit, qui officium suum exerceret, nullique suspectus censeretur; quae quidem tria superioris descripta statuta et stabilimenta ac omnia et singula in eisdem ac etiam in dictis literis Caroli imperatoris praedicti contenta, praedicti magister, baiulivi, priores, praeceptores et fratres, ad id legitime et more solito consilium completum in vim capituli congregati, ex eorum mera, pura et libera voluntate, communi suffragio, nemine discrepante, pro vetusto et consueto eorum more et consuetudine, manibus super crucem habitus impositis, solemniter promiserunt et iurarunt pro se et successoribus suis inviolabiliter obser-

Nonnulla statuta edita et confirmata in eodem capitulo favore nationis Italiae.

vare, tenere et custodire, ac ab aliis custodiri perpetuo facere et mandare, sicut ac prout praemissa omnia et singula in dictis tribus capitulis, statutis et literis continentur, praecipientes universis et singulis dicti hospitalis fratribus, quacumque auctoritate, dignitate officioque fungentibus, praesentibus et futuris, in virtute sanctae obedientiae, ne contra decretum, constitutionem, approbationem et sanctionem huiusmodi aliquatenus facere vel venire praesumerent, sed eas inviolabiliter observare studerent, prout in Caroli imperatoris ac magistri et conventus literis huiusmodi dicitur plenius contineri.

Clemens Caroli literas, acceptationem m. magistri, statutaque capituli confirmat.

§ 7. Cum autem, sicut nos, qui, in minoribus constituti, Religionem ipsam professi fuimus, et illius protectionem, ad cardinalatus honorem electi, suscepimus, plene novimus, iuxta formam et tenorem statutorum et stabilimentorum dicti hospitalis, similia statuta et stabilimenta perpetua, aliter quam in supremo et completo eiusdem Religionis generali capitulo, fieri nequeant: nos, qui eandem Religionem specialis dilectionis affectu ex visceribus charitatis prosequimur et prosequuturi sumus, attendentes capitulum generale tunc celebrari non potuisse, et ne propterea per ipsos magistrum et conventum, ut praefertur, statuta et stabilita ullo unquam tempore infringi possint, sed ut veram obtineant roboris firmitatem providere, ac eorumdem magistri et conventus commoditati super his salubriter consulere volentes; ipsosque magistrum et conventum ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et aliis poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum harum dumtaxat consequendum, absolventes et absolutos fore censentes; necnon singularum literarum praedictarum universos tenores, ac si de verbo

ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, motu proprio, non ad ipsorum magistri et conventus vel aliorum super hoc nobis oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera deliberatione et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, per magistrum et conventum praefatos, ut praefertur, statuta, stabilita et ordinata ac desuper confectas literas huiusmodi, necnon omnia et singula in eis contenta ac inde sequuta quaecumque, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus, illisque perpetuae firmitatis robor adiicimus; necnon celebrationis capituli generalis, omnesque et singulos alios iuris et facti ac solemnitaturn forsitan omissarum defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplemus; necnon ea vim validi contractus inter Carolum imperatorem ac magistrum et conventum praefatos, statutisque perpetui obtinere, et inviolabiliter per modernum et pro tempore existentem magistrum et conventum ac baiulivos, priores, praeceptores et fratres hospitalis huiusmodi observari, et sic per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et interpretari debere; ac quidquid secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari, irritum et inane decrevimus.

§ 8. Quocirca venerabilibus iudicibus nostris Messanensi, Panormitano, archiepiscopis, et Vigorniensis episcopo per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi vel duo aut eorum unus, per se vel alium seu alios, praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quotiens, pro parte pro tempore existentis magistri et conventus, requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio

Dati executionis harum literarum.

assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes literas et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, ac singulos, quos ipsae praesentes concernunt, illis pacifice gaudere; non permittentes eos desuper, contra praesentium tenorem, quomodolibet molestari, contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio contrariorum.

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dicti hospitalis, iuramento ac confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, stabilimentis, statutis, usibus et naturis; necnon privilegiis, indulgiis et literis apostolicis eidem hospitali et magistro pro tempore existenti et conventui praefatis per quoscumque Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, et Sedem Apostolicam, etiam ad instantiam imperatoris, regum et aliorum principum, ac etiam motu et scientia similibus, etiam consistorialiter, sub quibuscumque tenoribus et formis, tam sub plumbo quam in forma brevis, etiam per modum statuti perpetui ac cum quibusvis, etiam derogationum derogatoriis, clausulis, irritantibusque et aliis, etiam vim contractus inducentibus, decretis ac etiam quibusvis iustissimis causis, etiam iteratis vicibus concessis et approbatis et innovatis; quibus, etiamsi quod illis nullatenus aut etiam praetextu clausulae implicitae derogationis latissime extendendae, aliasque in supplicationibus desuper signatis expressa fuerit, ac nonnisi modo et forma in eis expressis derogari possit, et, si derogaretur, derogationes ipsae et inde secuta quaecumque nullius sint roboris vel momenti, nec derogatum esse censatur, nisi derogatio ipsa eisdem magistro et conventui per trinas literas apostolicas in forma brevis, cum certi temporis intervallo, intimata fue-

rit; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa mentio habenda aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omissis ac forma in illis tradita observata, inserti forent, praesentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat et expresse derogamus, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede ingultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per literas apostolicas, non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 10. Ceterum, quia difficile foret praesentes literas ad quaeque singula loca, in quibus expediens foret, deferre, volumus et dicta auctoritate decernimus quod transumptis dictarum literarum, manu notarii subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Transumptorum fides.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo, kalendis maii, pontificatus nostri anno vii.

Dat. die 1 maii 1530, pontif. anno vii.

XXXVII.

Filii presbyterorum, ex fornicatione nati, beneficia ecclesiastica, per eorum patres obtenta, minime obtinere possint ¹.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ad canonum conditorem non est dubium pertinere, cum, statuta a se vel

Causa huius prohibitionis.

¹ Ampliorem dispositionem in hoc habes in Concilio Tridentino, sess. xxv, *De Reform.*, cap. 15.

praedecessoribus suis ad animarum christifidelium salutem edita, propter eorum abusum, qui, successu temporum, malitia hominum succrescente, magis in dies dignoscitur obesse quam prodesse animadvertit, ne ulterius obesse valeat providere. Sane, postquam felicis recordationis Alexander Papa III, praedecessor noster, filios, praesertim sacerdotum, in ecclesiis paternis succedere prohibuerat, easque nihilominus, media intercedente persona, filios ipsos habere disposuerat, cum passim sacerdotes, ut ecclesiis suis eorum filii potirentur satagentes, in Alexandri praedecessoris huiusmodi dispositione confisi, ecclesias suas, quas ad eorum pervenire filios constituebant, in favorem personarum, quae ecclesias ipsas, etiam illarum possessione non habita, in ipsorum resignantium filios, ex fornicatione genitos, illico mox resignare; ipsique filii ecclesias ipsas, dispensatione super defectu natalium, quem, ex dictis sacerdotibus resignantibus geniti, patiebantur, etiam patris nomine expresso, obtenta, consequi hactenus consueverint, profecto perniciosum semper et abominabile ac in gravem divinae Maiestatis offensam tendere, videlicet quod ipsi presbyteri eorum crimen, quod erat occultum, non sine turpitudine, ob inordinatum spuriorum filiorum amorem, detegere non erubescerent.

Prohibitio de qua in rubrica

§ 1. Iudicavimus propterea quod, ubi tempus, quod omnia palam facit, et praesentium ratio, quid in futurum cavendum sit admonet, merito admonemur; et, ad tollendum huiusmodi abusum, necessarium arbitrati sumus eiusdem Alexandri praedecessoris canonem corrigere, potius quam talia, cum tanto hominum scandalo, tollerare. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus matura deliberatione, de eorum consilio et unanimi consensu, auctoritate apostolica, tenore praesentium statuimus et ordinamus quod de cetero filii presbyterorum, ex fornicatione nati, ecclesias cathedrales, etiam metropolitanas, ac monasteria, quibus eo-

rum patres praefuerunt, seu illa et illas dignitates, etiam maiores et principales, personatus, administrationes et officia, etiam curata et electiva, et alia quaecumque beneficia ecclesiastica, cum cura et sine cura, saecularia et quorumvis Ordinum regularia, quae presbyteri et clerici ac religiosi eorum patres in titulum vel commendam aut administrationem, ad tempus seu in perpetuum, aliquando obtinuerunt, nullo umquam tempore quomodo obtinere possint, nec cum eis super hoc dispensare intendimus. Et si quas dispensationes per nos concedi contigerit, tamquam per praeoccupationem et contra mentem nostram concessas, eis nullatenus suffragari, talesque dispensationes nostris volumus exultare¹ temporibus; et, quod nobis² non patimur, nostris successoribus indicamus.

§ 2. Non obstantibus praefati Alexandri praedecessoris et aliorum constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 3. Volumus autem quod praesentium transumptis, manu alicuius notarii publici subscriptis, etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo, tertio nonas iunii, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 3 iunii 1530, pontif. anno VII.

XXXVIII.

Approbatio gratiarum et privilegiorum Ordinis fratrum ac monialium Beatae Mariae de Monte Carmelo, et concessio quorumcumque aliorum indultorum omnibus aliis Ordinibus concessorum et concedendorum; et indulgentiarum largitio pro confratribus utriusque sexus confraternitatum institutarum in loco dicti Ordinis³.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ex clementi Sedis Apostolicae provisione, necnon personarum Deo devota-

¹ Legendum forsitan exulare (n. r.). ² Licere addit Cherub. (n. r.). ³ De hoc Ordine plene dixi ad constitutionem LXXVIII Honorii III, Ut videri, tom. III, pag. 415.

Derogatio contrariorum.

Fides transumptorum.

Exordium.

rum, sub Religionis iugo et regulari castimonia Domino militantium, pia devotione provenire dignoscitur ut Romanus Pontifex, quandoque per praedecessores suos Romanos Pontifices, pro personarum earumdem ac illorum locorum felici successu et quiete ac christifidelium piis operibus vacantium animarum salute, concessa approbet et innovet, ac innovata communiat, et alia de novo concedat, prout in Domino conspicit salubriter expedire.

Exponitur Papae quod Ioannes XXII et Alexander V indulgentias concesserunt intransitibus confraternitatis institutis in locis Ordinis.

§ 1. Sane, pro parte dilectorum filiorum Nicolai Audet, generalis, ac provincialium et priorum domorum Ordinis Beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo, necnon confratrum utriusque sexus confraternitatum in ecclesiis domorum eiusdem Ordinis institutarum, nobis nuper exhibita petitio continebat quod alias felicis recordationis Ioannes XXII et Alexander V, Romani Pontifices praedecessores nostri, universis et singulis christifidelibus, qui confraternitatem de Monte Carmelo ingredi, seu confratrum confraternitatum huiusmodi numero adscribi, ipsiusque Ordinis statuta observare, ac habitum dicti Ordinis deferre, seque fratres et sorores dicti Ordinis appellare, ita quod si mulier virgo castitatem, vidua vero continentiam, coniugata tamen matrimonii iura, prout sancta Ecclesia praecipit, tempore earum ingressus inviolabiliter servare velle promitterent et observarent, tertiam partem suorum peccatorum in Domino relaxarunt; ac ipsa gloriosissima Dei genitrix semper virgo Maria, ipsorum confratrum seu religiosorum ac sororum animas, post eorum transitum, suis intercessionibus continuis piis suffragiis et speciali protectione adiuvalet. Quodque confratres ipsi gratiarum earumdem praedecessorum participes fieri volentes, horas canonicas, iuxta formam ab Alberto patriarcha dicto Ordini concessam et ordi-

Bull. Rom. Vol. VI.

19

natam, recitare; ignari vero literarum, diebus, quibus sancta Ecclesia ieiunare praecipit, ieiunare, necnon quarta feria et sabbato toto tempore vitae eorum, praeterquam die qua aliqua ex feriis praedictis Nativitatem Domini nostri Iesu Christi occurrere contigerit, a carnibus abstinere deberent.

§ 2. Ac etiam nonnulli alii Romani Pontifices, etiam praedecessores nostri, quamplura et diversa privilegia, immunitates, exemptiones, praesertim quartam funeralium presbyteris saecularibus non solvendi, ac indulta, indulgentias et peccatorum remissiones ac gratias dicto Ordini, illiusque fratribus, monialibus, sororibus et utriusque sexus personis ac monasteriis monialium et domibus sororum eorumque ecclesiis et locis quibuscumque, etiam per modum extensionis seu communicationis, ac alias concesserunt; prout in diversis eorumdem praedecessorum literis desuper confectis dicitur plenius contineri.

§ 3. Quare, pro parte generalis, provincialium, priorum, utriusque sexus confratrum praedictorum, asserentium, refrigerante in dies fidelium devotione, domus fratrum et sororum et monasteria huiusmodi non modica reparatione indigere, et propterea fideles ipsos ad temporalia bona pro huiusmodi reparatione concedenda spiritualibus donis et gratiis invitare oportere, ac ad id inducere necesse fore, nobis fuit humiliter supplicatum ut privilegia, indulta, immunitates, exemptiones et gratias ac alia praedicta approbare et innovare, et inviolabiliter observari mandare, illaque, pro potiori cautela, de novo concedere, de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur dicti Ordinis, quem praeter ceteris in visceribus gerimus charitatis, prosperum et tranquillum statum ac animarum salutem paterno zelantes affectu,

Quodque illi etiam Pontifices fratribus et sororibus dicti Ordinis plura privilegia dederunt.

Supplicavit Ordo pro confirmatione dictorum privilegiorum

Hic ideo Pontifex illa innovavit, et observari mandavit.

huiusmodi supplicationibus inclinati, Ioannis et Alexandri ac aliorum praedecessorum literas, ac per eosdem praedecessores, omnia et singula privilegia, immunitates, exemptiones, etiam non solvendi quartam funeralium presbyteris saecularibus (quoad fratres domorum in possessione quartam ipsam non solvendi existentes dumtaxat) ¹, ac indulta, indulgentias, citra plenarias, peccatorum remissiones et gratias Ordini et illius fratribus, monialibus, sororibus et utriusque sexus confratribus et personis, domibus, monasteriis, ecclesiis et locis quibuscumque, etiam per modum extensionis seu communicationis et alias quomodolibet, etiam per nos et Sedem Apostolicam, concessa, quorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis haberi volumus, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et innovamus, ac perpetuae firmitatis robur obtinere et inviolabiliter observari debere.

§ 5. Ipsosque fratres, moniales, sorores, personas, monasteria, domos et ecclesias et alia loca huiusmodi omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, indultis, indulgentiis (citra tamen plenarias), peccatorum remissionibus et gratiis, quibusvis congregationibus dicti et aliorum Ordinum, etiam Mendicantium, fratribus et personis ac confraternitatibus suae professioni non contrariis, aliisque Ordinibus quibuscumque, etiam non Mendicantium, quomodolibet concessis et concedendis in genere, uti, frui et gaudere posse atque debere in omnibus et per omnia, perinde ac si eis concessa fuissent, decernimus.

§ 6. Necnon, potiori pro cautela, ea omnia etiam de novo concedimus.

§ 7. Ipsiusque Ordinis fratres ab inquisitoribus haereticae pravitatis penitus eximimus, et sub nostra ac dictae Sedis protectione suscipimus, ac eisdem in-

¹ Videsis Conc. Trid., sess. xxv, *De Reform.* cap. xiii (n. 7.).

sitoribus, sub excommunicationis latae sententiae et officiorum suorum privationis poenis, districte inhibemus ne de dictis fratribus, etiam ratione criminis haeresis, quoquo modo se intromittere praesumant. Decernentes irritum et inane quidquid per eos scienter vel ignoranter contigerit attentari.

§ 8. Omnibusque et singulis utriusque sexus confratribus et cuilibet eorum aliquem presbyterum idoneum saecularem vel cuiusvis Ordinis, etiam Mendicantium et de Observantia, regularem, in suum possint eligere confessorem, qui, vita eis comite, eos et eorum quemlibet a quibusvis, etiam maioris excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa pro tempore latis, et quibusvis, etiam pro tempore, irretiti fuerint, etiam si illorum absolutio Sedi praedictae specialiter vel generaliter (praeterquam per literas in Coena Domini legi solitas) reservata foret, ac quorumcumque votorum et iuramentorum necnon Ecclesiae praepceptorum transgressionibus; periuriorum, simoniae et homicidii mentalis vel casualis reatibus; manuum violentarum in quasvis personas ecclesiasticas, non tamen episcopos vel eorum superiores, de praeterito iniectioibus; ieiuniorum, horarum canonicarum, divinorum officiorum ac poenitentiarum iniunctarum in toto vel in parte omissionibus, omnibusque aliis eorum peccatis, criminibus, excessibus et delictis, quantumcumque gravibus et enormibus, etiam talibus propter quae Sedes praedicta merito consulenda foret, in casibus dictae Sedi qualitercumque reservatis (exceptis contentis in dictis literis Coenae Domini), semel in vita et in mortis articulo; de aliis vero dictae Sedi non reservatis casibus, toties quoties opportunum fuerit, eorum confessionibus dili-

Confratribus autem dat facultatem eligendi confessores, qui eos absolvant etc.;

genter auditis, absolvere, illisque pro commissis poenitentiam salutarem iniungere. Vota vero visitationis quaecumque (ultramarino, liminum beatorum Petri et Pauli apostolorum de Urbe ac Sancti Iacobi in Compostella, necnon Religionis et castitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare, et iuramenta quaecumque, sine tertii praeiudicio, relaxare; ac omnium eorum peccatorum, semel in vita et in mortis articulo, ut praefertur, etiam si tunc non subsequatur, plenariam remissionem et absolutionem, auctoritate apostolica impendere possit.

Utendique altari portatili, in quo celebratur etiam tempore interdicti 1.

§ 9. Liceatque omnibus et singulis utriusque sexus confratribus praedictis et cuilibet eorum habere altare portatile cum debitis reverentia et honore, super quo, in locis ad hoc congruentibus et honestis, etiam non sacris, et quavis, etiam apostolica, auctoritate interdictis seu tempore cessationis a divinis, dummodo causam non dederint huiusmodi interdicto seu cessationi, et per eos non stet quominus pareatur apostolico interdicto, etiam antequam illucescat dies, circa tamen diurnam lucem seu circa meridiem, cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, in eorum praesentia, clausis ianuis, excommunicatis et interdictis exclusis, non pulsatis campanis et submissa voce, missas et alia divina officia per sacerdotes saeculares vel regulares huiusmodi celebrare, ac quocumque tempore Eucharistiam et alia sacramenta ecclesiastica a quocumque maluerint presbytero idoneo, et ubicumque, sine rectoris parochialis ecclesiae praeiudicio, recipere et administrare libere et licite valeant. Et si contingat eos vel eorum aliquem tempore interdicti huiusmodi ab humanis decedere, corpora eorum ecclesiasticae, cum aliqua honesta tamen funerali pompa, tradi possint sepulturae.

¹ Circa observantiam interdicti, attende Concil. Trid., sess. xxv, *De Regular.*, cap. 12.

§ 10. Quodque singulis quadragesimalibus et aliis cuiuslibet anni temporibus et diebus stationum basilicarum et ecclesiarum almae urbis Romae, extra illius muros unam vel duas ecclesias, aut unum, duo vel plura altaria in partibus illis, ubi eos seu eorum aliquem residere seu quo declinare contigerit, quas vel quae ipsi vel quilibet eorum duxerint eligendas vel eligenda, devote visitando, tot et singulas ac similes indulgentias et peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur, si singulis diebus easdem singulas dictae urbis et extra eam ecclesias pro stationibus huiusmodi deputatas personaliter visitarent.

§ 11. Insuper etiam omnibus utriusque sexus christifidelibus, qui pro monasteriorum et domorum reparatione ac fratrum huiusmodi sustentatione manus porrexerint adiutrices, ut supradictas indulgentias consequi possint et consequantur; omnibus vero et singulis aliis christifidelibus utriusque sexus, qui dictum Ordinem illiusque domos et monasteria, fratres, sorores, moniales huiusmodi suis elemosynis et subsidiis pro tempore iuverint et manutenerint, ut ipsi et quilibet eorum omnium precum, suffragiorum, elemosynarum, ieiuniorum et orationum, missarum, horarum canonicarum, disciplinarum, peregrinationum et ceterorum spiritualium bonorum, quae pro tempore in universali sacrosanta Ecclesia militante fiunt, in perpetuum participes fiant, et omnibus eius meritis gaudeant; ac omnibus aliis, qui gratis eorumdem confratrum gaudere voluerint, aliquam elemosynam sive caritatem, prout eis ac praesidentibus confraternitatum huiusmodi visum fuerit, dando et largiendo, gratiarum huiusmodi participes fiant, indulgemus.

§ 12. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dicti Ordinis statutis et consuetudinibus, etiam

Stationes etiam ecclesiarum Urbis.

Indulgentias concedit omnibus elemosynas dantibus pro reparatione monasteriorum etc.

Confratrum de rogati.

Privilegia quoque eiusdemque aliterius Ordinis et tribuit.

Et de novo concedit.

Fratres eximit a iurisdictione inquisitorum.

iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate roboratis, necnon privilegiis et indultis et literis apostolicis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, ac nos et Sedem praedictam, etiam motu proprio et ex certa scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine et cum quibusvis irritativis, annullativis, cassativis, revocativis, modificativis, praeservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis ac derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis quomodolibet, etiam pluries, concessis et confirmatis et innovatis, quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis et individua ac de verbo ad verbum non autem per clausulas generales idem importantes mentio seu quaevis alia expressio habenda aut exquisita forma servanda forent, et in eis caveatur expresse quod illis nullatenus derogari possit, illorumque omnium, necnon quarumcumque, etiam in forma brevis, literarum, occasione praemissorum quomodolibet confectarum, et quorumcumque in eis contentorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis ac de verbo ad verbum insertis, necnon modos et formas ad id servandas pro individuo servatas habentes, hac vice duntaxat, illis alias in suo robore permansuris, harum serie specialiter et expresse derogamus, necnon omnibus illis quae praefati praedecessores in eorum literis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 13. Volumus autem quod praesentium transumptis, manu alicuius publici notarii subscriptis et sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus originalibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo omnino hominum etc.

Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo, pridie idus augusti, pontificatus nostri anno VII.

Dat. die 12 augusti 1530, pontif. anno VII.

XXXIX.

*Approbatio statutorum et ordinationum pro bono regimine collegii artium et medicinae magistrorum almae Urbis, cum praefinitione facultatum protomedici circa aromatariorum examen et medicinalium admissionem*¹.

**Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

In supernae dignitatis culmine, meritis licet imparibus, disponente Domino, constituti, ad ea per quae cunctorum fidelium, praesertim nobis immediate subiectorum, profectui, ac non solum animarum sed etiam corporum saluti valeat salubriter provideri, libenter intendimus; ac iis, quae propterea provide statuta et ordinata comperimus, ut illibata persistent, cum a nobis petitur, apostolici muniminis praesidium propensius impartimur.

§ 1. Dudum siquidem postquam felicis recordationis Sixto Papae IV, praedecessori nostro, pro parte tunc priorum et consiliariorum collegii artium et medicinae magistrorum almae Urbis nostrae, exposito quod, ad obviandum erroribus, qui in arte praedicta committebantur a plerisque, qui sibi nomen medici usurpabant, et periculis quae sequi poterant et sequebantur saepissime mortis, praesertim corporum humanorum, olim fuerat in dicto collegio proinde ordinatum quod curam masculus aut foemina christianus

Proemium.

Statutum a collegio medicorum ne quis eorum aliquam suscipiat corporis humani, nisi prius sit rite probatus ab eodem collegio, sub poena 25 ducatorum.

¹ Ex Regest. in Archiv. Vatic.

aut iudaeus, nisi magister vel licentiatius in medicina foret, vel saltem a priore dicti collegii generali protomedico et eius consiliariis examinatus, et pro perito in arte praedicta approbatus existeret, auderet humano corpori mederi in physica et chirurgia, in terris et dominiis sanctae Romanae Ecclesiae: et qui contra huiusmodi statutum et constitutionem faceret, plecteretur, pro qualibet vice, in ducatis vigintiquinque, quorum una accusanti, etiam secreto; alia officiali, qui executionem faceret; reliqua tertia partes collegio praedicto applicarentur.

Confirmatur a Sixto IV.

§ 2. Dictus praedecessor, tunc prioris, consiliariorum et collegii eorumdem supplicationibus inclinatus, ordinationem huiusmodi per quasdam observari mandaverat.

Statuit idem Pontifex ut aromatarii quoque prius probarentur a examine ab Urbis protomedico.

§ 3. Per eundem praedecessorem accepto quod, ad obviandum periculis, non satis erat examinare medicos, nisi etiam aromatarii, qui eis etiam necessaria ministrabant, examinarentur, et eorum simplicia compositaque medicinalia considerarentur; idem praedecessor, motu proprio, per alias suas literas statuit quod nullus aromatarius aut quispiam alius ex tunc de cetero, tam in Urbe quam aliis civitatibus, terris et locis, sibi et sanctae Romanae Ecclesiae mediate vel immediate subiectis, siruppos et medicinas, electuaria et alia medicinalia simplicia vel composita humanis corporibus exhibenda parare vel tenere praesumeret, nisi per eundem priorem et protomedicum vel alium, cui ipse protomedicus in hoc vices suas duceret committendas, examinatus diligenter, idoneus repertus foret et approbatus, ac suis simplicibus et compositis exhibendis ab eodem protomedico desuper licentiam habuisset. Qui vero, absque licentia huiusmodi, aromatariae medicinalis exercitio se ingerere, aut simplicia vel composita, per

eundem protomedicum non approbata, tenere vel in medicinarum compositionibus immiscere praesumeret, toties quoties id faceret, similem poenam vigintiquinque ducatorum, ut praefertur applicandorum, eo ipso incurreret, statuit et perpetuo observari mandavit, prout in eisdem literis plenius continetur.

§ 4. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum prioris et consiliariorum petitione continebat, ipsi moderni prior et consilarii, pro salubriori artis huiusmodi exercitio, matura desuper inter eos deliberatione habita, nonnulla statuta et ordinationes, inter cetera, modum eligendi priorem et protomedicum, consiliarios et syndicos ac numerum magistrorum ipsius collegii, necnon potestatem collegii prioris et protomedici, etiam inter magistros; et quoad aromatarios, cancellarii, notarii et mandatarii eiusdem collegii officia, necnon modum ad magisterii gradum promovendi et magistros approbandi ac insignia dandi et iuramenta per protomedicum, consiliarios et graduandos praestanda, necnon votum doctorum collegii huiusmodi dandi et emolumenta percipiendi, necnon malos aromatarios castigandi, ac quibus humana corpora curare liceret, et alias debitum exercitium artis huiusmodi concernentia et disponentia, et alias salubria et honesta fecerunt et ediderunt, prout in eisdem statutis, quae in Camera Apostolica inspicere et diligenter examinari, ac quorum tenores de verbo ad verbum iuseri fecimus, plenius continetur.

§ 5. Quare, pro parte eorumdem modernorum prioris et consiliariorum nobis fuit humiliter supplicatum ut statutis huiusmodi, pro illorum subsistentia firmiori, robur apostolicae confirmationis adicere ac alias in praenissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

Deinde conditae leges nonnullae a dicto collegio super facultatibus protomedici etc.

Et confirmatum a Clemente.

Praesent mens.

§ 6. Nos igitur, qui cunctorum, praesertim nobis subditorum, animarum salutem sinceris desideramus affectibus, modernos priorem etiam consiliarios praedictos et eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, tam per Sixtum praedecessorem quam modernos priorem et consiliarios praedictos, ut praefertur, edita statuta et ordinationes praedicta, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et confirmamus, ac illis perpetuae firmitatis robur adiicimus, et ea in omnibus et per omnia firmiter observari debere decernimus, omnesque et singulos iuris et facti defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem, supplemus.

Dati exequutores harum litterarum.

§ 7. Et nihilominus praemissa omnia, prout per Sixtum praedecessorem ac modernos priorem et consiliarios praedictos statuta et ordinata fuerunt, auctoritate et tenore praedictis, perpetuo statuimus et ordinamus, decernentes irritum et inane, si secus super his, a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignorenter, contigerit attentari. Quocirca dilectis filiis praesidentibus et clericis dictae Camerae, nunc et pro tempore existentibus, per apostolica scripta mandamus quatenus praesentes literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte ipsorum modernorum et pro tempore existentium priorum et consiliariorum collegii huiusmodi desuper fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant praesentes literas et in eis contenta huiusmodi firmiter observari, con-

tradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 8. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac dictae Urbis, iuramento, confirmatione apostolica aut quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus ceterisque contrariis quibuscumque.

Nulli ergo etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo, sexto idus septembris, pontificatus nostri anno VIII¹.
Dat. die 8 septembris 1530, pontif. anno VII.

XL.

Facultas militum et fratrum militiae Sancti Jacobi de Spatha testandi ac de eorum bonis disponendi 2.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Ex apostolicae benignitatis officio, cunctorum fidelium, praesertim sub Religionis habitu militantium, circa dispositionem bonorum, quae viventes possident, honestis desideriis, quantum cum Domino possumus, libenter annuimus.

§ 1. Sane, carissimus in Christo filius Carolus, Romanorum imperator semper augustus, qui etiam Castellae et Legionis ac Aragoniae rex et militiae Sancti Jacobi de Spatha, sub Regula S. Augustini canonicorum regularium, perpetuus administrator, in spiritualibus et temporalibus, per Sedem Apostolicam deputatus existit, suo ac dictorum filiorum de Veles, Conchensis dioecesis, et S. Marci Legionis prio-

1 Legendum putamus anno VII (a. r.). 2 De hac militia et eius privilegiis notavi supra ad constit. IV, Dum intra, Hadriani VI, pag. 13.

Contrarietuntur.

Clansulae.

Proemium.

Praeceptores et fratres militiae S. Jacobi de Spatha de eorum bonis certo modo disponere possunt.

ratum priorum necnon fratrum eiusdem militiae nomine, nobis nuper exposuit quod, licet illius statuta et stabilimenta dictae militiae ac illi concessa privilegia et indulta apostolica praeceptores et fratres milites eiusdem militiae, de bonis sibi a Deo collatis ac propria cuiuslibet ipsorum industria, tam ex praeceptoris quam ex parochialibus ecclesiis, cappellaniis et aliis beneficiis ipsius militiae acquisitis, certis modo et forma in illis expressis, de licentia magistri eiusdem militiae sive suorum superiorum, testari et de illis disponere possint.

Fratres non convent. clerici a Carolo V imperatore, dictae militiae administratore licentiam obtinuerunt auctoritatem disponendi de eorum bonis a Sede Apostolica impetrandi.

§ 2. Tamen cum fratres clerici non conventuales seu pro conventualibus non deservientes dictae militiae forsitan in ipsis statutis et stabilimentis ac privilegiis et indultis expresse non nominentur, ipsi fratres clerici non conventuales seu pro conventualibus non deservientes, dubitantes se eisdem statutis et stabilimentis ac privilegiis et indultis gaudere posse, in capitulo generali praefatae militiae in oppido Vallisoleti, Palentinae dioecesis, novissime celebrato, eidem Carolo imperatori et administratori, tunc in imperatorem electo, humiliter supplicarunt ut liceret a Sede Apostolica licentiam et facultatem de bonis sibi a Deo collatis et sua industria acquisitis testandi impetrare; et praefatus Carolus imperator, administrator, habita desuper cum prioribus dictae militiae et aliis eiusdem consiliariis matura deliberatione, eisdem fratribus clericis non conventualibus seu pro conventualibus non deservientibus, sub conditionibus ac modo et forma infrascriptis, a dicta Sede Apostolica facultatem testandi huiusmodi petendi et obtinendi facultatem concessit.

Ideo dictus Carolus pro eis dictam auctoritatem ab isto Pontifice petit.

§ 3. Quare dictus Carolus imperator, suo ac priorum et fratrum militiae huiusmodi nominibus praedictorum, nobis humiliter supplicavit ut eisdem fratribus clericis non conventualibus seu pro conventualibus non

deservientibus, de bonis suis, ut praefertur, testandi licentiam concedere, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 4. Nos igitur priores et fratres clericos non conventuales seu pro conventualibus non deservientes praefatos ac eorum singulos a quibusvis excommunicationis etc., huiusmodi supplicationibus inclinati, de Veles et Sancti Marci prioratum praedictorum prioribus nunc et pro tempore existentibus et cuilibet eorum, ut de consilio alicuius ex antianis monasterii in quo dicti fratres clerici non conventuales seu pro conventualibus non deservientes professionem emiserint, eisdem fratribus clericis non conventualibus seu pro conventualibus non deservientibus licentiam et facultatem de quibuscumque bonis per eos, tam ratione prioratum aliorumque beneficiorum quorumcumque, pariterque saecularium, aut aliorum quam dictae militiae Ordinum, quam alias undecumque sua industria licite acquisitis testandi et de illis disponendi, sic tamen quod quilibet ex eisdem fratribus non conventualibus seu pro conventualibus non deservientibus, universorum bonorum, iurium, actionum et pertinentiarum suarum singulis annis alteri de Veles et Sancti Marci prioribus pro tempore existentibus inventarium dare teneantur. Necnon quod licentia huiusmodi testandi, per eosdem priores concedenda, per triennium et non ultra duret; quo elapso, ipsi fratres clerici non conventuales seu pro conventualibus non deservientes licentiam huiusmodi de novo repetere singulis trienniis teneantur. Et si ex negligentia seu malitia fratres ipsi clerici non conventuales seu pro conventualibus non deservientes, inventarium bonorum suorum, ut praefertur, dictis prioribus dare neglexerint aut recusaverint, licentia huiusmodi per eos obtenta ac inde sequuta nullius sint roboris vel momenti, neque in aliquo

Hic modo Pontifex auctoritatem concedi licentiam praedictis clericis testandi et disponendi de bonis suis, iuxta formam hic praescriptam.

suffragentur; quodque dictis fratribus clericis non conventualibus seu pro conventualibus non deservientibus, obtenta licentia huiusmodi, in omnibus et per omnia succedere debeat, prout hactenus succedere consuevit. Et quod ipsi fratres clerici non conventuales seu pro conventualibus non deservientes (licentia huiusmodi per eos obtenta) in suis testamentis, codicillis seu ultimis voluntatibus, a quibusvis dispositionibus per eos de bonis suis pro tempore factis et conditis ac faciendis et condendis, quintam partem omnium et singulorum bonorum, iurium et actionum suarum, deductis debitis et oneribus, conventui monasterii, in quo professionem fecerint; reliquas vero partes bonorum huiusmodi quibusvis personis sibi gratis et acceptis, non tamen filiis seu nepotibus ex damnato coitu procreatis, neque adulteris sive inhonestis aut quarum conversatio a iure sit eis prohibita mulieribus relinquere possint et valeant, concedendi et largiendi plenam et liberam auctoritatem, apostolico tenore praesentium, cum ad hoc praefati Caroli imperatoris et administratoris expressus accedat assensus, auctoritatem et facultatem concedimus.

Limitatio di-
ctae facultatis.

§ 5. Decernentes praefatos priores fratres pro conventualibus, tam de Veles et Sancti Marci huiusmodi, quam sancti Iacobi de Spatha Hispalensis et B. Mariae de Tudia ac de Villar de Donas et Sancti Monii de Vega ac aliorum conventuum dictae militiae, sive praesentibus et residentibus sive absentibus, licentiam huiusmodi concedere nullo modo posse, et sic per quoscumque iudices etc.

Derogatio con-
trariorum.

§ 6. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac dictae militiae, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, stabilimentis, usibus et naturis ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum,

anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo primo, decimo octavo kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 15 decembris 1531, pontif. anno IX.

XLI.

Annatae de beneficiis vel pensionibus ecclesiasticis annum valorem XXIV ducatorum non excedentibus, non debentur reverendae Camerae Apostolicae.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
motu proprio, etc.

Cum, sicut nobis innotuit, licet, ratione fructuum beneficiorum ecclesiasticorum, valorem annum vigintiquatuor ducatorum auri, de communi aestimatione, non excedentium, annatae Camerae Apostolicae non debeantur, nec solvi aut exigi consueverint, et minus ratione pensionum quantitatem vigintiquatuor ducatorum auri similium non excedentium, annatae aliquae retroactis temporibus exactae aut solutae fuerint; nihilominus a certo tempore citra, praesidentes dictae Camerae et alii officiales Romanae Curiae, ad quos exactio annatarum pertinet, sub praetextu quod in provisionibus et aliis dispositionibus beneficiorum ecclesiasticorum, super quorum fructibus etc., valorem vigintiquatuor ducatorum excedentibus, aliquae pensiones annuae, cuiuscumque, etiam minoris quantitatis vigintiquatuor ducatorum, reservatae existunt, illorum medietas deduci ac defalcari consueverit, annatas ex pensionibus quantitatem octo ducatorum excedentibus, et vigintiquatuor non excedentibus aut attingentibus, de facto exegerint et exigunt.

Causa huius
constitutionis.

§ 1. Nos, qui unicuique in iustitia debitores sumus, super iis congruis remediis providere volentes, ac ratione pensionum, quarum quantitas vigintiquatuor ducatorum auri de Camera valorem non excedit,

Declaratio de
qua in rubrica.

nullas annatas Camerae aut officialibus praedictis deberi declarantes, ex certa nostra scientia et deliberatione statuimus quod de cetero, ex quibusvis pensionibus quantitatem vigintiquatuor ducatorum huiusmodi non excedentibus, nulla annata quovis praetextu exigatur, nec per illos, quibus pensiones ipsae resignatae fuerint, solvatur neque solvi debeat, sic tamen quod in pensionibus et aliis dispositionibus beneficiorum, super quorum fructibus similes pensiones annuae minoris quantitatis vigintiquatuor ducatorum et quantitatem vigintiquatuor ducatorum similium non excedentes resignatae fuerint, ex talibus pensionibus nihil deduci debeat.

Poenas con-
travenientium.

§ 2. Districtius inhibentes Camerae praesidentibus ac aliis officialibus praedictis, sub excommunicationis et a perceptione emolumentorum officiorum suorum ad nostrum et Apostolicae Sedis beneplacitum suspensionis in eorum singulos latae sententiae poenis, ne de cetero, ratione huiusmodi pensionum quantitatem vigintiquatuor ducatorum non excedentium, aliquas annatas quovis praetextu exigere, seu quominus literae resignationis illarum expediantur impedire vel differre quoquomodo praesumant; alioquin literas ipsas tam per Cancellariam quam per Camera Apostolicam, per eos ad quos literarum expeditio pertinet, absque manuum illorum appositione libere expediri posse decernimus, ac ad id eis liberam facultatem concedimus.

Clausulae de-
rogatoriae.

§ 3. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Iussio publi-
candi.

§ 4. Volumus autem quod praesens mandatum ad hoc quod ad plenam et indubitam notitiam deveniat, in Cancellaria Apostolica, more solito, publicetur, et in quinto Cancellariae, ad perpetuam rei memoriam, describi debeat.

Bull. Rom. Vol. VI.

20

Placet, et ita motu proprio mandamus. I.
(Papae subscriptio).

Lectum et publicatum fuit suprascriptum mandatum Romae in Cancellaria Apostolica, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo secundo, die vero martis, trigesima mensis ianuarii, pontificatus DD. Clementis, divina providentia Papae VII, anno IX.

Pub. die 30 ianuarii, pont. an. IX.

XLII.

De officio vice-cancellariatus Papae, cum annexione curae et tituli S. Laurentii in Damaso de Urbe 1.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Etsi ad singula Romanae Ecclesiae officia et administrationes, pro illorum et eiusdem Ecclesiae ac Romanae Curiae illiusque curialium et officialium felici, tranquillo et prospero successu ac decore, intendere, ex commisso nobis pastoralis officio, teneamur, ad vice-cancellariatus tamen officium oculum nostrum et pro tempore existentis Romani Pontificis dexterum nostrae circumspectionis intuitum propensiori cura et studio nos providere debere, convenire arbitramur, ut illius regimini minister idoneus, per cuius solertiam, felicibus, dante Domino, proficiat incrementis, deputetur, et pro tempore deputatus, ecclesiae titulo et honore condigno decoretur; ipsumque officium cum decencia et tranquillitate ac curialium et officialium eorundem commoditate et utilitate exerceatur, et quae illius perturbationem quoquomodo adducere possent, de medio submoveantur.

Publicatio.

Exordium.

§ 1. Sane ecclesia S. Laurentii in Damaso de Urbe, quae titulus presbyteri cardinalis existit et cui praesidebat, ac officio

Collatio vice-
cancellariatus,
de qua in ru-
brica.

1 Hoc officium antiquissimum est; vide Martini V constitutionem IV, *In Apostolicae*, tom. IV, pag. 679.

vice-cancellariatus praedicto, quod obtinebat bonae memoriae Pompeius, tituli S. Laurentii in Damaso presbyter cardinalis, eiusdem Romanae Ecclesiae vice-cancellarius dum viveret, per obitum eiusdem Pompei cardinalis et vice-cancellarii, qui extra Romanam Curiam debitum naturae persolvit, vacantibus, nos considerantes ipsius officii dignitatem, excellentiam et auctoritatem; et quod illud a memoria hominum citra per vice-cancellarium temporalem rectum et gubernatum non extitit, sed semper vice-cancellarium perpetuum habuit; ac quod, pro tanti officii regimine et exercitio, et ne incommoda, quae ex rerum a suo solito et destinato cursu mutatione evenire solent, proveniant, decens et plurimum commodum fore dignoscitur ut dicta ecclesia S. Laurentii, cum illius palatio seu domo et membris, in eiusdem Romanae Ecclesiae vice-cancellarium pro tempore assumpto, pro eius proprio titulo seu propria denominatione, concedatur et assignetur, habita super his cum venerabilibus fratribus nostris dictae Romanae Ecclesiae cardinalibus deliberatione matura, cum maxime expediat nobis talem in vice-cancellarium nostrum et Apostolicae Sedis assumere, de quo confidere quam maxime possimus, et nullum alium cardinalem de quo magis confidere possimus quam dilectum filium Hippolytum S. Praxedis diaconum cardinalem, de Medicis nuncupatum, secundum carnem nepotem nostrum, habeamus; ac spem in Domino geramus quod idem Hippolytus cardinalis, cuius personam ingenii claritate, singulari providentia, eximia probitate, aliisque multiplicum virtutum donis, ac gratiarum muneribus, illarum largitor decoravit Altissimus, gratia sibi assistente divina, per eius circumspeditionem, industriam et studium fructuosum ac innatam benignitatem, tam ecclesiam S. Laurentii quam officium huiusmodi summa cum providentia et fide-

litate ac exacta diligentia salubriter regere et fideliter gubernare studebit, de ipsorum fratrum consilio, ad honorem et gloriam dictae Romanae Ecclesiae, necnon ecclesiae Sancti Laurentii et officii huiusmodi prosperum regimen et salubrem directionem, ecclesiam S. Laurentii, cum illius palatio, domibus, membris, iurisdictionibus, collationibus ac aliis dispositionibus beneficiorum ecclesiasticorum ac iuribus et pertinentiis suis universis, necnon vice-cancellariatus officium huiusmodi, sive ut praemittitur sive alias quovis modo, quem praesentibus haberi volumus pro expresso, aut ex alterius cuiuscumque personam vacaret, similiter cum omnibus et singulis ipsius officii honoribus, oneribus, privilegiis, facultatibus, praerogativis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, iuribus, obventionibus et emolumentis debitis et consuetis, eidem Hippolyto cardinali, auctoritate apostolica, tenore praesentium concedimus et assignamus; ipsumque Hippolytum cardinalem eidem ecclesiae Sancti Laurentii in diaconum cardinalem praeficimus, ac in dictae Romanae Ecclesiae vice-cancellarium assumimus, creamus, constituimus et deputamus. Sibi que curam, regimen et administrationem ecclesiae Sancti Laurentii in spiritualibus et temporalibus, necnon officii huiusmodi, cuius ratione ab ipso Hippolyto cardinali fidelitatis debita solitum recipiemus iuramentum; et quod etiam per regentem et alios ministros, prout alii praefatae Romanae Ecclesiae vice-cancellarii, qui pro tempore fuerunt, facere consueverunt, etiam facere et exercere posse volumus, liberum exercitium plenarie committimus; ac eisdem auctoritate ac tenore statuimus et ordinamus quod de cetero, perpetuis futuris temporibus, ecclesia ipsa S. Laurentii dictae Romanae Ecclesiae episcopo aut presbytero seu diacono cardinali, cui officium ipsum vacans concedi contigerit, pro eccle-

siae titulo seu pro eius denominatione, eo ipso, absque alio iuris vel hominis ministerio, dicta auctoritate concessa et assignata, et ipse eidem ecclesiae S. Laurentii praefectus sit et esse censeatur; ita quod liceat eidem Hippolyto et pro tempore ad dictum vice-cancellariatus officium assumpto, per se vel alium seu alios, ecclesiae Sancti Laurentii ac palatii seu domus, membrorum, iurisdictionum, iurium et pertinentiarum praedictarum corporalem possessionem propria auctoritate libere apprehendere et retinere, illamque regere et gubernare, et alia facere et exercere, quae presbyteri seu diaconi cardinales, qui illi pro tempore praefuerunt, facere potuerunt et debuerunt.

§ 2. Ipsique Hippolyto cardinali et vice-cancellario, ut omnibus et singulis privilegiis, praerogativis, facultatibus, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, indultis, concessionibus et gratiis, nobis, dum in minoribus constituti illud obtineremus, et cuiuscumque alteri dictae Romanae Ecclesiae vice-cancellario, ratione officii vice-cancellariatus huiusmodi, aut nostrae vel illius personae intuitu, et alias quomodolibet, tam in genere quam in specie, concessis, quorum omnium tenores praesentibus pro sufficienter ac de verbo ad verbum insertos habemus, et quicumque alius eiusdem Romanae Ecclesiae vice-cancellarius utebatur, poteratur et gaudebat, ac uti, potiri et gaudere poterat, uti, potiri et gaudere libere et licite valeat, indulgemus.

§ 3. Quocirca eidem Hippolyto cardinali per apostolica scripta mandamus quatenus impositum sibi onus regiminis et administrationis ecclesiae Sancti Laurentii ac officii vice-cancellariatus huiusmodi prompta devotione suscipiens, curam, regimen et administrationem ecclesiae S. Laurentii ac officium huiusmodi, iuxta datam sibi a Domino providentiam, sic exercere studeat

solicite, fideliter et prudenter, quod ecclesia et officium praedicta gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeant se commissa, et optati fructus, quos speramus, succedant; ipseque Hippolytus cardinalis, praeter aeternae retributionis praemium, nostram et dictae Sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi mereatur.

§ 4. Necnon dilectis filiis capitulo et clericis ipsius ecclesiae Sancti Laurentii, ut eidem Hippolyto cardinali et vice-cancellario in omnibus et per omnia pareant et obediant, alioquin sententiam sive poenam, quam rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, et faciemus, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam, inviolabiliter observari.

§ 5. Ac omnibus et singulis ipsius Cancellariae officialibus et aliis, ad quos pertinet, ut ipsum cardinalem Hippolytum ad dictum vice-cancellariatus officium recipiant et admittant, eique, tamquam vero dictae Romanae Ecclesiae vice-cancellario, in omnibus ad officium ipsum spectantibus similiter pareant et obediant, ac de iuribus, obventionibus et emolumentis consuetis integre respondeant. Non obstantibus constitutionibus etc.

Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo secundo, die VII Iulii, pontificatus nostri anno IX.

Dat. die 5 Iulii 1532, pontif. anno IX.

XLIII.

Approbatio congregationis fratrum Minorum S. Francisci strictioris Observantiae nuper institutae, et ordinationes pro eorum bono regimine 1.

Clemens episcopus servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

In suprema militantis Ecclesiae specula, licet immeriti, disponente Domino, consti-

1 De totius aeternae Ordinis S. Francisci materia plene notavi in constitutione LXVII Honorii III, Solet, tom. III, pag. 397.

Capitulum
Laurentii

Officialesque
Cancellariae et
pareant.

Promium.

Cum omnibus
privilegiis et fa-
cultatibus con-
suetis.

Restatio ad fi-
delitatem et ad
administrationem.

tuti. Inter multiplices nobis, ex debito pastoralis officii, incumbentes curas, illa potissimum premimur, ut qui sub voluntaria paupertatis habitu militantes, in humilitatis spiritu devotum et sedulum Altissimo impendere satagunt famulatum, non solum ad id, sublatis impedimentis, intendant, verum etiam id eo ardentius efficiant, quo maiores sibi viderint exhiberi commoditates. Et ex hoc fit ut quae antea ex rationabilibus causis a praedecessoribus nostris ordinata videbantur, ea interdum reformemus et in melius ordinemus, prout, iuxta temporum et personarum qualitatem, id in Domino conspicimus salubriter expedire.

§ 1. Sane, postquam felicitis recordationis Leo Papa X, praedecessor noster, ex certis tunc expressis causis, voluerat et declaraverat sub nomine Reformatum ac pure et simpliciter Regulam B. Francisci Observantium comprehendere omnes et singulos Observantes, tam de Familia quam Reformatos sub ministris, et fratris Amadei, de Colletanis, Clarenis, de S. Evangelio seu de Caputio ac Discalceatos nuncupatos aut alios similes, quocumque alio nomine nuncuparentur, et Regulam B. Francisci huiusmodi pure et simpliciter observarent, ex quibus omnibus unum corpus insimul efficiens, eosdem ad invicem perpetuo univert, ita quod deinceps, omissa diversitate nominum praedictorum, fratres Minores Sancti Francisci regularis observantiae simul vel disiunctive nuncuparentur et nuncupari possent et deberent. Omnesque, ut praefertur, unitos generali et provincialibus ministris et custodibus dicti Ordinis, in quorum provinciis et custodiis respective morabantur, in omnibus et per omnia, secundum Regulam eandem, subiici deberent.

§ 2. Cum nonnulli ipsius Ordinis professores, sicut fideli relatione percepimus, Spiritu Sancto inflammati¹, beati Francisci

¹ Post verbum *inflammati*, ita pergit legere Waddingus: *ut beati Francisci alumni et veri filii affectent Regulam ipsam beati Francisci pure et plene, iuxta eius litteram et declarationem bonae memoriae etc.* (R. T.).

pure et plene, iuxta illius litteram et declarationem bonae memoriae Nicolai III ac Clementis V, Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, firmiter observare; nos, qui in sinceris eorum conscientis delectamur, quique ab ineunte aetate ad huius Ordinis professores et Ordinem ipsum singularem gessimus devotionis affectum, nunc autem ex communi cura pastoralis regiminis, quam immeriti sustinemus, ad ipsos fovendos dulcius, et gratiosis favoribus attente prosequendos tanto provocamur ardentius quanto intenta mente frequentius cogitamus fructus uberes, quos ex Regulae praefatae arctiori observantia ipsi Religioni et toti universitati Ecclesiae speramus proventuros. Attendentes etiam quod in his, quae animae salutem respiciunt, ad vitandos gravantes remorsus, pars securior est tenenda. Igitur tam pia et ferventi fratrum praedictorum intentione commoti, ad peragendum diligentius quod ab eisdem desideratur, studia nostra duximus convertenda.

§ 3. Habita igitur super his cum venerabilibus fratribus nostris sanctae Romanae Ecclesiae cardinalibus ac aliis de ipso Ordine ad plenum informati matura deliberatione, de eorumdem cardinalium unanimi consilio, his nostris in perpetuum valituris statuimus et ordinamus ac, in virtute sanctae obedientiae districtius praecipiendo, mandamus quod praedictis fratribus, dictam strictiorem observantiam desiderantibus, per praefatos generalem et provinciales ministros ceterosque dicti Ordinis praelatos et quemlibet ipsorum, cui vel quibus hae nostrae vel earum transumpta praesentata fuerint, assignentur loca, quantum fieri poterit contigua, quatuor vel quinque, iuxta numerum fratrum eorumdem. Et si in futurum plures fratres voluerint se vitae praecedentium conformare, et ab eis acceptati fuerint, nullus eos impedire pos-

Francisci observare coeperunt in maximum suorum profectus.

Hic ideo Pontifex loca eis commoda assignari mandat.

set, sed magister provinciae cum definitioribus in provinciali capitulo teneantur alia loca, quantum possibile fuerit contigua praedictis, eis assignare et prioribus addere. Quae quidem loca fratres praedicti expropriare possint superfluis et pretiosis, et ea in utilia et necessaria commutare, mediante syndico a Nicolao tertio¹ praedecessore nostro ordinato.

§ 4. Et generalis ac provinciales ministri et eorum commissarii non possint impedire praedictos a dicta strictiori observantia ipsius Regulae, iuxta praedictas declarationes Nicolai et Clementis, nec a suo bono modo vivendi, quem inter se, pro dicta arctiori observantia, ordinaverint. Nec etiam impediant quin vilioribus et repetiatis induantur, et quin nudis pedibus ambulent, sed qui non poterint, portent calopodia, ut ceteris conformentur.

§ 5. Forma autem habitus et capitii sit in ceteris dictae Observantiae fratribus conformis.

§ 6. Volumus etiam quod fratres recipiendi seu vestiendi per fratres in dicta strictiori observantia viventes, examinentur iuxta Regulam per ministrum provincialem, et ab ipso, cum consilio ipsorum, acceptentur. Nec possint quicumque dicti Ordinis praelati, sine praefatorum fratrum consensu, ad loca praedicta mittere alios fratres, nec praedictos ab ipsis locis amovere, nisi ipsi petierint. In provincialibus vero capitulis removeantur per ministros provinciales et definitores a locis praedictis illi fratres, quos custos ut infra eligendus, cum consensu maioris partis vocalium dictorum locorum, duxerit amovendos.

§ 7. Insuper statuimus quod praedicti fratres, in dicta strictiori observantia vivere volentes, habeant in singulis provinciis, ubi fuerint, custodem unum ex ipsis, quem sibi ipsi petierint, a ministro

¹ Waddingus legit *quarto* (R. T.).

provinciali vel ab eo qui praest capitulo, simul cum definitioribus, confirmandum et assignandum.

§ 8. Qui habeat absolutam potestatem plenarie in hoc tantum, ut fratres praedictos visitet, moneat, corrigat ac manuteneat in dicta strictiori observantia Regulae, ordinationum et gratiarum, eis a nobis et successoribus nostris pro tempore existentibus Romanis Pontificibus et ministris generalibus concessarum et concedendarum in futurum, et in dicto suo bono modo vivendi. Nec propter hoc impediat minister provincialis quin visitare possit eosdem et corrigere delinquentes. Qui etiam custos ire possit ad capitulum generale, cum ministro provinciae, ad intimandum necessitates et opportunitates dictorum fratrum.

§ 9. Ordinamus etiam quod custos, guardiani et discreti praedictorum locorum vadant ad capitula provincialia, in quibus habeant vocem activam et passivam, sicut ceteri vocales.

§ 10. In quibus capitulis custos praedictus praesentet ministro provinciali et definitioribus fratres idoneos ad officium guardianatus, ex quibus tantum fiant guardiani supradictorum locorum. Possit etiam idem custos, infra annum, cum consensu maioris partis conventus singuli, remove guardianum ab eius officio, et alium substituere, quem minister provincialis confirmet.

§ 11. Custos vero possit a fratribus praedictis eligi¹ usque ad triennium. Quo custode infra annum decedente, guardiani dictorum locorum alium, quem sibi viderint expedire, petant a ministro vel eius commissario confirmari et assignari, quem minister ipse sive eius commissarius benigne confirmet et assignet. Possit quoque dictus custos, si fratribus eisdem expediens visum fuerit, esse guardianus unius dictorum locorum.

¹ Wadd. legit *reeligi* (R. T.).

Minister generalis et alii hanc strictiorem observantiam impedire prohibentur.

Forma habitus et capitii.

Recipiendi quo modo ac recipiendi.

Custodem habeant isti reformati in singulis provinciis.

Leo X multos fratres unitis sub denominatione regularis observantiae.

De loca nonnulli strictius auctoritate Sancti

Potestas eius designatur.

Vocales in capitulis qui.

In capitulis qui paragona.

Custodie officium triennio expletur etc.

Observantiam
praecipit Papa
hujus bullae;

§ 12. Si igitur ministri provinciales vel eorum commissarii his praedictis contraverint, sive alicui eorum, immediate fratres praedictorum locorum subiiciantur ministro generali; et si, quod absit, minister generalis praedictus eos impedire tentaverit, vel eis in praemissis aut in aliquo praemissorum favere neglexerit, volumus praefatis fratribus ad Apostolicam Sedem et ad totius Ordinis protectorem liberum patere recursum, a quo si quis eos impedire praesumpserit, sententiae excommunicationis, quam ex nunc, prout ex tunc, ferimus in his scriptis, illico subiicere, auctoritate apostolica, tenore praesentium, statuimus et promulgamus.

Executores deputati;

§ 13. Quocirca moderno et pro tempore existenti Camerae Apostolicae generali auditori, necnon universis patriarchis, archiepiscopis, episcopis et ecclesiarum praelatis ac quibuscumque in dignitate ecclesiastica constitutis per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi et eorum singuli praesentes nostras literas et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum fratrum supradictae strictioris observantiae seu alicuius eorum super hoc requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eosdem omnibus et singulis praedictis pacifice frui et gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque, quavis auctoritate fungentes, quomodolibet indelicate molestari, vel quovis quaesito colore vel ingenio, directe vel indirecte, perturbari aut aliter quomodolibet inquietari, contradictores quoslibet per censuras ecclesiasticas et alia iuris opportuna remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 14. Non obstantibus constitutionibus

et ordinationibus apostolicis, necnon ipsius Leonis decimi et quorumcumque aliorum praedecessorum nostrorum literis, etiam Bulla Aurea, Mari Magno vel aliis quibuscumque, dictique Ordinis statutis, privilegiis et indultis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, etiam in forma brevis, etiam anno praesenti vel sub quibuscumque verborum formis, solemnitatibus, clausulis, etiam insolitis et quantumcumque fortissimis, dicto Ordini vel quibuscumque praelatis eiusdem concessis vel concedendis in futurum, etiam si tales forent quod, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales, mentio habenda foret, quibus omnibus, illorum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum praesentibus inserebantur, pro plene et sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 15. Ceterum, quia difficile foret etc. Nulli ergo etc. Si quis etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo secundo, sexto decimo kalendas decembris, pontificatus nostri anno ix.

Dat. die 16 novembris 1532, pontif. anno ix.

XLIV.

Extensio ad fratres Iesuatos S. Hieronymi omnium gratiarum et indultorum Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini.

Clemens episcopus servus servorum Dei, dilectis filiis congregationi S. Hieronymi Iesuatorum nuncupatis, salutem et apostolicam benedictionem.

Sacrae Religionis sinceritas, in qua sub

Clausulas derogatorias apponit;

Transumptis credi iubet.

Exordium.

Congregatio supplicat pro concessione gratiarum Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini cuius Regulam prosequitur.

Hic autem Pontifex gratias, immunitates et indulta omnia Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini communicat eidem congregationi;

in humilitatis spiritu, devotum et sedulum impenditis Domino famulatum, necnon piae vitae, sub qua degitis, observantia promerentur ut petitiones vestras, quantum cum Deo possumus, grato admittentes affectu, vos condignis privilegiis decoremus et gratiis.

§ 1. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat quod, postquam felicis recordationis Iulius Papa II, praedecessor noster, ex certis tunc expressis causis, fratres tam tunc existentes congregationis S. Hieronymi Iesuatorum nuncupatae, quam illam pro tempore ingredientes, professionem per religiosos Ordinis S. Augustini emitti solitam expresse emittente, et in eorum habitu et statu, in quibus tunc existebant, remanere, ac sub eorum regularibus institutis vivere tenerentur statuerat et ordinaverat, vos professionem per religiosos Sancti Augustini huiusmodi emitti solitam, expresse emittente consuevistis. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum ut vobis propterea omnibus et singulis privilegiis, indulgentiis, praerogativis, exemptionibus, immunitatibus, gratiis et indultis, Ordini fratrum Eremitarum eiusdem Sancti Augustini concessis, uti, potiri et gaudere possitis et debeatis, concedere, ac alias vobis in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 2. Nos igitur, ut divinis obsequiis eo attentius insistatis, quo ampliori Apostolicae Sedis ubertate noveritis vos foveri, vos et vestrum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationi-

bus inclinati, vobis quod omnibus et singulis privilegiis, indulgentiis, praerogativis, exemptionibus, immunitatibus, gratiis et indultis Ordini Eremitarum Sancti Augustini huiusmodi ac illius professoribus, tam in spiritualibus quam in temporalibus, in genere, etiam communicative, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros, aut pro talibus habitos, ac Sedem praefatam hactenus quomodolibet concessis ac in posterum concedendis, et quibus professores huiusmodi, tam in vita quam in mortis articulo, etiam circa peccatorum remissionem et iniunctarum poenitentiarum relaxationem aut alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, quae omnia, ac si hic nominatim exprimerentur, pro expressis haberi volumus, perpetuis futuris temporibus, utamini, potiamini et gaudeatis, ac uti, potiri et gaudere, necnon illorum omnium participes esse possitis et debeatis, concedimus; ac privilegia, indulgentias, praerogativas, exemptiones, immunitates, gratias et indulta Ordini fratrum Eremitarum et illius professoribus huiusmodi, tam in spiritualibus quam in temporalibus, in genere, quam etiam communicatione concessa, ut praefertur, ad vos et fratres vestros extendimus et ampliamus, ac in vobis locum habere et suum plenarium effectum in omnibus et per omnia, absque ulla prorsus differentia, sortiri debere; necnon privilegiorum, indulgentiarum, praerogativarum, exemptionum, immunitatum, gratiarum et indultorum eidem Ordini Eremitarum ac illius professoribus, ut praefertur, concessorum originalibus literis aut transumptis authenticis, pro parte vestra ac in favorem vestrum adducendis vel exhibendis, indubiam et eadem fidem, quae eis, si in favorem vestrum a Sede Apostolica emanassent et vobis fuissent imme-

1 Communicative Cherub. (n. r.).

diate concessa, adhiberetur, in iudicio et extra adhiberi debere decernimus, statui-
mus et declaramus.

Contrariis de-rogat.

§ 3. Non obstantibus etc.
Nulli ergo etc.

Datum Bononiae, anno Incarnationis do-
minicae millesimo quingentesimo trigesim-
motertio, pridie kalendas februarii, pon-
tificatus nostri anno x.

Dat. die 31 ianuarii 1533, pontif. anno x.

XLV.

*Approbatio congregationis Clericorum Re-
gularium S. Pauli Decollati, in communi
viventium, triaque vota substantialia
emittentium, in dioecesi Mediolanensi,
et sub ordinarii obedientia dependentium.*

Clemens Papa VII, dilectis filiis Bartholomaeo
Ferrario et Ant. Mariae Zacchariae, presby-
teris Mediolanensi et Cremonensi.

Exordium.

Vota, per quae vos in humilitatis spiritu
perennis vitae praemii digniores effici, ve-
straeque et aliorum animarum saluti con-
sulere possitis, libenter ad exauditionis
gratiam admittimus, eaque favoribus pro-
sequimur opportunis.

Quidam probi
viri, quietius re-
ligiose vivere
volentes, sup-
plicarunt Papat,
pro licentia em-
ittendi tria
vota substantialia
et insimul
permanenti.

§ 1. Exponi siquidem nobis fecistis quod
vos cum tribus aliis vestrae voluntatis sociis,
ut liberius divinis beneplacitis insistere et
quae Dei sunt perquirere possitis, cupitis
professionem trium votorum substantia-
lium Religionis in manibus venerabilis fra-
tris archiepiscopi Mediolanensis seu eius
in spiritualibus vicarii generalis emittere,
et insimul in aliquo loco civitatis seu dioe-
cesis Mediolanensis, per vos eligendo, mo-
rari et permanere. Quare nobis fecistis
humiliter supplicari ut piae vestrae inten-
tioni huiusmodi paterne annuere de beni-
gnitate apostolica dignaremur.

Qui petitionem li-
centiam eis con-
cedit, dummo-

§ 2. Nos, huiusmodi supplicationibus in-
clinati, vobis et vestrum singulis, ut pro-
fessionem ipsam in eiusmodi archiepiscopi

seu vicarii; qui vero de cetero ad vos con-
verti voluerint, in alterius vestrum seu
praepositi vestrae congregationis pro tem-
pore existentis manibus, professionem
trium votorum eorundem emittere, et in-
simul, sub obedientia tamen ordinarii, loco
per vos eligendo cohabitare ac in com-
muni vivere.

do vivat in
communi et sub
obedientia or-
dinarii;

§ 3. Necnon, pro vestro et rerum vestra-
rum salubri statu et directione, quae-
cumque statuta et ordinationes rationabi-
lia et honesta ac sacris canonibus non con-
traria condere et facere; illaque, ut vobis
pro temporum qualitate expedire videbitur,
mutare et in totum tollere, aliaque illorum
loco de novo facere libere et licite valeatis.

Et etiam con-
dendi statuta
pro eorum sa-
lubri statu.

§ 4. Apostolicis ac in provincialibus et sy-
nodalibus conciliis editis, generalibus vel
specialibus, constitutionibus et ordinatio-
nibus ceterisque contrariis nequaquam
obstantibus, apostolica auctoritate, tenore
praesentium, de specialis dono gratiae con-
cedimus et indulgemus, eisdem praesen-
tibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Quibuscumque
non obstanti-
bus.

Datum Bononiae, sub annulo Piscatoris,
die xviii februarii MDXXXIII, pontificatus
nostri anno x.

Dat. die 18 februarii 1533, pontif. anno x.

XLVI.

*Gratiae et privilegia congregationis Regu-
larium, qui Theatini nuncupantur 1.*

Clemens Papa VII, venerabili fratri Petro epi-
scopo Theatino ac dilectis filiis presbytero
Vicentino et eorum sociis et successoribus,
Clericis Regularibus nuncupatis.

Dudum pro parte vestra nobis exposi-
to etc. 2.

Exordium.

1 De institutione huius congregationis aliisque
eius privilegiis, vide supra in constitutione x,
Exponi, pag. 73, ubi notavi. 2 Residuum est
supra, pag. 75, ubi notavi.

Cum congregatio studii,
praedicationibus et confes-
sionibus vacare iam decrevis-
set,

§ 1. Et deinde nobis, etiam pro parte
vestra, exposito quod vos, sub trium voto-
rum substantialium emissionem, vitam cle-
ricalem pie ducere, ac praedicationi verbi
Dei, audientiae confessionum et sacrae
theologiae ac sacrorum canonum studiis,
ad vestrarum et aliorum christifidelium
animarum profectum, vacare decreveratis.

Hic Pontifex
facultatem eor-
um praeposito
super recita-
tione officiorum
et super le-
ctionibus dis-
pensandi, etc.
concedit.

§ 2. Nos vestris, etiam tunc, supplicatio-
nibus inclinati, vobis ut superiores vestri,
praepositi nuncupati, pro tempore existen-
tes, cum clericis et sociis suis, qui in su-
praedictis pietatis operibus aut studio lite-
rarum sacrarum occuparentur, seu infir-
mitate aut infirmorum curatione et mini-
sterio pro tempore praepedirentur, super
recitatione divinorum officiorum, ad hoc
ut ipsi occupati vel impediti, certum psal-
morum per ipsos superiores eis assignan-
dorum numerum, non minus septem aut
sex, cum divisione, ac Orationem Domini-
cam septies, Symbolum Apostolorum bis;
graviter autem aegrotantes, Orationem Do-
minicam semel, et Salutationem Angelicam
septies in die recitando, septem horis ca-
nonicis et toti divino officio satisfacisse
censerentur; et cum quibusvis clericis et
sociis vestris in praeveniendo vel postpo-
nendo, veniendo vel decidendo 1 in com-
muni vel speciali horas canonicas, ac in
breviandis et protelandis lectionibus.

Et super ieiun-
iis

§ 3. Necnon super ieiuniis, etiam de
praeepto, etiam quadragesimalibus et cum
concessione vespertini ientaculi, collatio-
nis nuncupati et comestionis, etiam panis,
in eis licite et absque praevericatione fa-
ciendae, dispensare possint per alias.

Et absolutio-
ne in confessioni-
bus danda a cen-
suris;

§ 4. Et postremo, ut vos inter vos, mu-
tuas, seu etiam alii sacerdotes saeculares
vel regulares, a vobis, de superiorum ve-
strorum aut Sedis Apostolicae licentia, ad
hoc pro tempore eligendi, vestras, ac vos
eorum confessiones audientes, absolu-
tionibus hac forma uti possitis et illi pos-
sent, videlicet post *Misereatur* etc., et *In-*

1 Forte uniendo vel dividendo (n. τ)
Bull. Rom. Vol. VI. 21

dulgentiam etc. Dominus noster Iesus Chri-
stus te absolvat, et ego auctoritate Ipsius
et beatorum apostolorum Petri et Pauli,
mihi concessa, absolvo te ab omni vinculo
excommunicationis maioris vel minoris,
suspensionis et interdicti, et dispenso tecum
in omni irregularitate, quam quomodo-
cumque incurristi, et restituo te sanctis
sacramentis Ecclesiae unionique et parti-
cipatione fidelium. In nomine Patris et
Filii et Spiritus Sancti. Amen. Iterum,
eadem auctoritate, etc., per alias.....
nostras in forma brevis literas, ad hoc ut
dicta forma in absolutionibus, non solum
cum sacerdotibus, sed etiam cum aliis
clericis et laicis vestrae congregationis pro
tempore existentibus, vobis pro tempore
confitentibus, uti possetis, extendimus et
ampliavimus, auctoritate apostolica in per-
petuum concessimus et indulgimus, prout
in illis plenius continetur.

Et modo praedicta confirmat, et ab omni superioritate congregationem exemptam.

§ 5. Cum autem, sicut nobis nuper ex-
poni fecistis, pro praemissorum omnium
subsistentia firmiori, ea omnia per nos in-
novari et nonnulla alia, pro felici huiusmodi
vestri propositi directione, statui et ordi-
nari cupiatis, et propterea nobis humiliter
supplicari feceritis ut vobis super eis op-
portune providere de benignitate aposto-
lica dignaremur. Nos, qui fidelium omnium,
et praesertim sub paupertate, obedientia
et castitate Altissimo famulantium, votis
quantum cum Deo possumus, libenter an-
nuimus, vestrum institutum plurimum in
Domino commendantes et approbantes,
vestris in hac parte supplicationibus incli-
nati, praemissa omnia ac alia quaecum-
que per nos vobis hactenus concessa in-
novamus; vestrisque piis votis et deside-
riis, quae circa infrascripta omnia et sin-
gula habere nobis exponi fecistis, ut sub
nostra et huius sanctae Sedis Apostolicae
speciali protectione et humili subiectione
ab omni alio superiore penitus liberi
exempti, soli Romano Pontifici canonice

intranti et superiori vestro canonice electo pro tempore existentibus subditi degere debeat.

Intrantes hanc Religionem implent votum intrandi Religionem.

§ 6. Ac qui ad vestrum communem vendi modum se contulerint et ad votorum professionem huiusmodi, modo et forma praemissis, admissi fuerint, voto Religionis in genere emisso satisfecisse censeantur, perpetuo concedimus.

Superiores Ordinis ad triennium confirmari possunt.

§ 7. Quodque singuli superiores vestri, pro tempore electi, finito triennio, quo confirmati fuerint, in alio loco in superiores eligi, et ad aliud triennium ex tunc immediate sequens confirmari.

Habitus et caeremoniarum ritus designatur.

§ 8. Ac tam ipsi quam eorum socii pro tempore existentes ac vos ipsi vestimenta cum manicis super pallium exertis deferre. Ac tam circa vestimenta quam circa caeremonias in officiis ecclesiasticis et reliquo vitae cultu et victu servandas, eum moribus et laudabilibus consuetudinibus honorum clericorum civitatis vel loci, in qua seu quo vos pro tempore degere vel morari contigerit, convenire.

Officialium minus refertur.

§ 9. Ac sub singulis praepositis archipresbyterum, qui in spiritualibus, et archidiaconum, qui in temporalibus praesint et vestrum curam habeant, ac plebanum, qui curam animarum vobis imminentem exerceat, eligere valeatis.

Modus benedicendae modus datur.

§ 10. Et omni tempore, in benedictione mensae, psalmum *Laudate Dominum omnes gentes* etc. recitare, nec ad alium psalmum recitandum quoquomodo teneamini.

Vocales in capitulo designantur.

§ 11. Quodque in capitulis vestris, illi tantum, qui ad id capitulariter admissi fuerint, vocem habeant; et alii, ut praefertur, non admissi, in eo minime intervenire aut vocem habere possint, etiam perpetuo statuimus et ordinamus.

Privilegia et gratiae omnium Ordinum conceduntur.

§ 12. Ac insuper vobis, quod omnibus et singulis privilegiis, indulgentiis, praerogativis, exemptionibus immunitatibus, gratiis et indultis, quorumvis, etiam Ci-

sterciensium et Cluniacensium monachis, et aliorum; tam Mendicantium quam non Mendicantium Ordinum fratribus, tam in spiritualibus quam in temporalibus, in specie vel in genere, etiam communicative, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros et pro talibus habitos ac Sedem Apostolicam hactenus quomodolibet concessis et in posterum concedendis, et quibus illi, tam in vita quam in mortis articulo, etiam circa peccatorum remissiones et iniunctarum poenitentiarum relaxationes aut alias quomodolibet, uti, potiri et gaudere possunt aut poterunt quomodolibet in futurum, quae omnia, ac si hic de verbo ad verbum insererentur, praesentibus pro expressis haberi volumus, perpetuis futuris temporibus utamini, potiamini et gaudeatis, ac uti, potiri et gaudere, necnon illorum omnium participes esse possitis et debeatis, indulgemus. Ac privilegia, indulgentias, praerogativas, exemptiones, immunitates, gratias et indulta, monachis et fratribus praedictis, tam in spiritualibus quam in temporalibus, in specie vel in genere, etiam communicative, concessa, ut praefertur, ad vos extendimus et ampliamus, ac in vobis locum habere et suum plenarium effectum sortiri debere decernimus et declaramus.

Contrariis derogatur.

§ 13. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac vestris et dictorum Ordinum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus ceterisque contrariis quibuscumque.

Transumptis credatur.

§ 14. Et insuper praesentium literarum transumptis, manu notarii publici subscriptis et sigillo personae in dignitate ecclesiastica constitutae munitis, plenam ubique, tam in iudicio quam extra, et eandem prorsus fidem haberi, quae originalibus literis praestaretur, si exhiberentur.

Datum in civitate nostra Bononiae, sub annulo Piscatoris, die vii martii MDXXXIII, pontificatus nostri anno x.

Dat. die 7 martii 1533, pontif. anno x.

XLVII.

Contra impediens quocumque modo executionem literarum apostolicarum, eorumque complices et fautores.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Romanus Pontifex, qui solet, pro debito pastoralis officii, alios in sua iustitia confovere, non debet suam et Apostolicae Sedis iustitiam negligere. Quare nos ad ea debemus sollicite intendere, per quae nostra et eiusdem Sedis auctoritas conservetur, et quae propterea a Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris provide processisse comperimus, ut perpetuo firma et illibata persistent, libenter apostolico munimine roboramus, ac alias nostrae provisionis remedium adiuicimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire.

Urbanus VI concessit quibusdam praelatis, ut literae apostolicae, sine eorum approbatione, exequi non possint in eorum locis.

§ 1. Sane, licet olim bonae memoriae Urbanus Papa VI, in sua obedientia nuncupatus, concesserit certis praelatis ut in eorum civitatibus et dioecesibus executio literarum apostolicarum fieri non possit, nisi literae ipsae eisdem praelatis aut eorum officialibus prius exhibitae et per eos approbatae forent; et eorundem praelatorum officiales id in consuetudinem deduxissent: aliqui vero, praetextu statutorum provincialium seu synodaliurn, etiam servassent quod nullus literas apostolicas huiusmodi exequi auderet, nisi postquam

1 Contra praedictos habes etiam constitutionem ut Martini V, *Quod*, tom. iv, pag. 677; et const. xx Innocentii VIII, *Officii*, tom. v, p. 346; et const. xxxiii Leonis X, *In supremo*, ibid, p. 714; et quotannis Romani Pontif. in die Coenae Domini, anathematis sententiam promulgant.

praelati seu officiales ipsi, per suas literas, quae *Vidimus* seu *Placet* nuncupabant, mandarent et concederent ut iudices in ipsis literis apostolicis deputati, illa exequi possent.

Bonifacius IX revocavit concessionem Urbani VI.

§ 2. Tamen felicitis recordationis Bonifacius Papa nonus, etiam in sua obedientia nuncupatus, provide attendens quod propter tales literas, *Vidimus* seu *Placet* nuncupatas, impetrantes apostolici saepe literarum apostolicarum effectum consequi nequiverant, concessionem Urbani huiusmodi ac statuta quaecumque super his facta revocavit, cassavit et annullavit, ac decrevit quod iudices et executores quicumque in literis apostolicis pro tempore deputati, etiam sine licentia vel consensu quorumcumque praelatorum vel superiorum aut officialium eorundem, literas apostolicas exequi possent et deberent.

Martinus V concessionem eisdem Urbani revocavit et literas apostolicas libero exequi mandavit.

§ 3. Et successive felicitis recordationis Martinus Papa V, praedecessor noster, in concilio Constantiensi considerans quod in exordiis pestiferi et antiquati schismatis, nunc per Dei gratiam extincti, ad tollendum scandala, quae propter executionem diversarum literarum, quae ab his, qui pro Romanis Pontificibus in diversis obedientiis se gerebant, in nonnullis partibus oriebantur, supradictus Urbanus in sua obedientia quibusdam praelatis supradictam concessionem fecerat, et quod postea ipsi praelati seu officiales in consuetudinem traxerant; aliqui vero, praetextu dictorum statutorum principalium seu synodaliurn, servabant et servari faciebant quod literas apostolicas nullus exequi deberet, nisi postquam praelati seu officiales ipsi, per suas literas, quae *Vidimus* seu *Placet*, ut praefertur, nuncupabant, mandarent et concederent quod possint exequi per iudices in eis deputatos, propter quod executio literarum apostolicarum

1 Vide in eadem constitutione II, tom iv, pag. 677.

plus debito plerumque retardata fuerat, et saepe ipsae literae apostolicae executione caruerant totaliter, in gravem iniuriam Sedis Apostolicae et enorme impetrantium praesudicium et gravamen; censensque rationi congruum ut quod dicti schismatis calamitas introduxerat, pacis tempore auferretur, concessionem praedictam et quaecumque statuta circa praemissa quomodolibet facta, auctoritate apostolica, dicto sacro concilio approbante, revocavit, cassavit et annullavit, ac voluit et decrevit quod iudices et executores quicumque in literis apostolicis deputati et deputandi et alii quicumque, necnon notarii et tabelliones super his requisiti et requirendi, absque huiusmodi literis *Vidimus* seu *Placet* nuncupatis ac etiam licentia vel assensu quorumcumque praelatorum, patriarchali aut alia quavis dignitate insignitorum, et locorum ordinariorum aut officialium eorumdem, libere huiusmodi literas apostolicas exequi deberent atque possent; ac eadem auctoritate decrevit omnes et singulas sententias, quas praedicti praelati aut eorum officiales, contra huiusmodi iudices vel executores seu impetrantes, propter executiones huiusmodi per eos faciendas, inflixerant et promulgaverant, irritas et inanes ac nullius existere roboris vel momenti; necnon quemcumque, qui contra praemissa aliquid attentare praesumeret, ab exercitio iurisdictionis ecclesiasticae per tres menses suspensum fore.

Leo X repro-
bavit ordinatio-
nes contrarium
continentes, et
bonificii noni
in m. appro-
bavit 1.

§ 4. Ac novissime pie memoriae Leo Papa X, etiam praedecessor noster, cum alias in publica signatura coram eo nonnullae supplicationes propositae fuissent, continentes quod in Toletana et Carthaginensi ecclesiis, sub colore falsitatis obviandi, conditae fuerant constitutiones synodales, quibus caveri dicebatur, vel tabelliones et notarii, etiam a partibus re-

1 Vide eius const. xxxiii, tom. v, pag. 714, § 2.

quisiti, literas apostolicas nullatenus recipere possent, nisi illae prius per archiepiscopum Toletanum et episcopum Carthaginensem pro tempore existentes aut eorum officiales examinatae forent, et ab eodem Leone praedecessore earumdem constitutionum confirmatio peteretur, petitionem huiusmodi, ut ratione carentem (cum Romani Pontificis gesta per inferiores et sibi subditos, sine eius speciali licentia, examinari non deberent), indecens et absurdum, quinimmo temerarium fore censens quod aliquis, quavis occasione, literas apostolicas, sine Romani Pontificis speciali commissione, examinare velle praesumeret, ac supplicationes ipsas, prout merito reiiciendae erant, reiecit, et coram eo lacerari fecit. Ac super his tale remedium adhibere volens, ut aliis in posterum committendi similia aditus praecluderetur, motu proprio, et ex certa scientia, ac de apostolicae potestatis plenitudine, literas dicti Bonifacii approbavit et innovavit, ac perpetuae firmitatis robor obtinere illasque inviolabiliter observari decrevit.

§ 5. Necnon quascumque constitutiones synodales, tam in dictis Toletana et Carthaginensi, quam quibusvis aliis ecclesiis per universum orbem constitutis, super his factas, motu, scientia, auctoritate et potestate praedictis, cassavit et annullavit, ac statuit et ordinavit quod iudices et executores in literis apostolicis pro tempore deputati, ac notarii et tabelliones super his requisiti ipsas literas apostolicas, sine alicuius personae, cuiuscumque ecclesiasticae vel mundanae dignitatis esset, licentia vel consensu, exequi possint et deberent.

§ 6. Et insuper universis patriarchis, archiepiscopis, primatibus, episcopis et aliis praelatis et personis ecclesiasticis, necnon communitatibus civitatum et universitatibus castrorum, oppidorum, terrarum et locorum, sub interdicti, singu-

Et constitutio-
nes synodales
impedientes u-
xecutionem li-
terarum aposto-
licarum annul-
lavit et illas abs-
que licentia e-
xsequi mandavit;

Impedientibus
que illarum exe-
cutionem pos-
nas hic descri-
ptas imposuit,

laribusque personis eorum, etiam saecularibus, sub excommunicationis et anathematis poenis, quas eo ipso, si contrafecissent, absque alia declaratione, incurrerent, et a quibus non nisi ab eodem Leone praedecessore vel successoribus suis canonice intransibus, praeterquam in mortis articulo constitutae et debita satisfactione praemissa, absolvi, et interdicti huiusmodi relaxationem obtinere possent, in virtute sanctae obedientiae, districte praecipiendo mandavit ne iudices et executores literarum apostolicarum, ac notarios et tabelliones super his requisitos, quominus literas apostolicas huiusmodi exequi possent, quoquo modo impedire praesumerent; ac eos, qui executionem literarum huiusmodi impedirent, seu impedirentibus auxilium vel favorem quovis modo, directe vel indirecte, publice vel occulte, praestare praesumerent, etiam si patriarchali, archiepiscopali, primatiali, episcopali vel quavis alia ecclesiastica vel mundana, etiam imperiali, regali, reginali aut ducali vel alia praefulgeant dignitate, eidem excommunicationis et anathematis sententiae, a qua non nisi ut praefertur absolvi possent, subiacere; ac civitates, terras, castra, oppida et loca praedicta, ad quae inobedientes et contrafacientes declinare, et in quibus moram trahere contingeret, ecclesiastico supposuit interdicto, tamdiu firmiter observando, donec, compuncti corde, interdicti huiusmodi relaxationem, debita satisfactione praemissa, meruerint obtinere, motu, scientia, auctoritate et potestatis plenitudine similibus decrevit.

Et contrarias
constitutiones
synodales cas-
sari et deleri
iussit.

§ 7. Necnon sub dictis poenis etiam mandavit illis, in quorum libris constitutiones synodales et provinciales huiusmodi descriptae reperirentur, ut eas deleri et cassari facerent, ut amplius legi non possent, prout in singulis dictorum

praedecessorum desuper confectis literis plenius continetur.

§ 8. Cum autem nobis summe cordi sit conatibus istorum, qui executionem literarum, mandatorum apostolicorum sic impediunt, omnibus, quibus cum Deo possumus, modis, viis et mediis obviare; quamvis enim de praesenti sint alia turbulentissima et deploranda tempora, et in nonnullis partibus damnatissimae haereses pullulent, tamen his temerariis praesumptionibus duximus necessario obvian- dum. Nos igitur, qui sumus, licet immeriti, divina providentia, unicus sponsus Ecclesiae sponsae nostrae, et non debemus nostram et ipsius sponsae nostrae iustitiam negligere, qui alios in sua iustitia confovemus, inducti eisdem rationibus, quibus praefatus Martinus praedecessor, cum sacro concilio praedicto, motus fuit, motu proprio et ex certa scientia ac de nostra matura deliberatione et de simili potestatis plenitudine, singulas Bonifacii, Martini et Leonis praedecessorum literas huiusmodi ac omnia et singula in eis contenta, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et innovamus, plenamque roboris firmitatem obtinere, ac perpetuo, inconcussa et inviolabiliter observari debere decernimus.

§ 9. Necnon quascumque constitutiones provinciales et synodales, de non exequendo literas apostolicas, sine placito ordinariorum locorum, et nisi ipsae literae sint prius per eosdem ordinarios seu eorum officiales aut sigilliferos vel commissarios visae et admissae, in supradictis et quibusvis aliis ecclesiis ac civitatibus, dioecibus et provinciis, per totum orbem terrarum constitutis, ut praefertur, editas et factas, ac quomodolibet, etiam sub dicto colore obviandi falsitatis et fraudibus, innovatis, motu, scientia, auctoritate et potestatis plenitudine praedictis

Pontifex iste
confirmat praedictas bullas Bonifacii IX, Martini V et Leonis X;

Et quascumque
ordinationes de
videndis literis
apostolicis ante
eorum execu-
tionem damnas
et cassari man-
dat;

cassamus et annullamus, ac ex quibuscumque libris, ubi descriptae reperiuntur, penitus cassari et deleri, sub dictis poenis mandamus.

§ 10. Necnon de novo statuimus et ordinamus quod iudices et executores in literis apostolicis pro tempore deputati, ac notarii et tabelliones super his requisiti, ipsas literas apostolicas libere et sine alicuius personae, cuiuscumque ecclesiasticae vel mundanae dignitatis fuerit, licentia vel consensu exequi possint et debeant. Et nihilominus universis patriarchis, archiepiscopis, primatibus, episcopis, locorum ordinariis, eorum officialibus, sigilliferis et commissariis ac aliis personis, tam ecclesiasticis quam saecularibus, quavis auctoritate fulgentibus, necnon communitatibus civitatum et universitatibus castrorum, oppidorum, terrarum et locorum, in virtute sanctae obedientiae, ac sub excommunicationis et anathematis poena in eorum singulos, quam si contrafecerint, eo ipso, etiam absque alia declaratione desuper facienda, incurrant, a qua non nisi per nos aut successores nostros canonice intrantes, etiam praetextu quorumcumque privilegiorum apostolicorum eis, etiam per nos, quomodolibet concessorum aut innovatorum, quae eis, quoad hoc, nullatenus suffragari volumus, praeterquam in mortis articulo constituti, et debita satisfactione praevia, absolvi possint, districte praecipiendo mandamus ne iudices et executores literarum apostolicarum ac notarios et tabelliones super his pro tempore requisitos, quo minus literas apostolicas huiusmodi libere et absque eorum placito, licentia et consensu exequantur, quovis modo impedire praesumant.

§ 11. Nos enim omnes illos, qui executionem literarum ipsarum apostolicarum impediverint, seu impedientibus auxilium, consilium vel favorem, directe

vel indirecte, publice vel occulte, aut quovis quaesito colore praesumpserint, etiam si patriarchali, archiepiscopali, primatiali, episcopali et quavis alia ecclesiastica vel mundana, etiam imperiali, regali, reginali, ducali vel alia dignitate praefulgeant, per alias nostras literas in die Coenae Domini publice lectas, excommunicavimus et anathematizavimus, prout etiam, tenore praesentium, eos eidem excommunicationis et anathematis sententiae, a qua non nisi ut praefertur absolvi possint, subiacere; ac civitates, terras, castra, oppida et loca in quibus dicti inobedientes et contrafacientes manserint, et ad quae eos declinare contigerit, ecclesiastico supposita esse interdicto, tamdiu firmiter observando, donec, ad cor reversi, interdicti huiusmodi relaxationem, debita satisfactione praemissa, meruerint a nobis aut dictis successoribus nostris obtinere. Necnon omnes et singulas sententias, censuras et poenas, quas dicti ordinarii aut eorum officiales contra huiusmodi iudices et executores literarum apostolicarum aut illas impetrantes seu notarios et tabelliones, propter executiones per eos factas vel faciendas, inflixerunt et promulgarunt, aut in futurum quomodolibet infligent aut promulgabunt, irritas et inanes ac nullius roboris vel momenti existere, eisdem motu, scientia, auctoritate et potestatis plenitudine decernimus et declaramus.

§ 12. Quocirca, dilecto filio Curiae causarum Camerae Apostolicae generali auditori, auctoritate et tenore praedictis, motu simili committimus et mandamus ut si et quando ac quoties de cetero ad eius notitiam per delationem partis cuius interest, vel fisci nostri, seu famam publicam aut alias quovis modo deducatur, dictos ordinarios seu eorum officiales, sigilliferos et commissarios aut quosvis alios seu eorum aliquem dictis constitutionibus, ut praefertur, cassatis et annullatis, adhuc

Executorem
huius bullae de-
putat, et facul-
tates concedit.

perlinaciter uti, et illas ex eorum libris non delevisse, seu ipsos iudices et executores literarum apostolicarum ac notarios et tabelliones super his requisitos, quominus easdem literas apostolicas libere et absque eorum placito, visione vel admissione exequantur quoquo modo impediunt, seu impedientibus praemisso aut alio quovis modo auxilium, consilium vel favorem praestent, habitis et receptis prius per eum desuper aliquibus probationibus, ad instantiam partis vel fisci vel etiam ex mero officio, etiam summarie et extrajudicialiter, quantum sibi sufficere videbitur, eosdem ordinarios eorumque officiales et sigilliferos et commissarios ac quosvis alios in praemissis culpabiles, et eorum singulos, etiam nominatim et in specie, ad instantiam partis vel fisci praedictorum, vel etiam ex suo mero officio, prout sibi videbitur magis expedire, vigore praesentium peremptorie moneat et requirat, ac moneri et requiri faciat, etiam per edictum publicum in locis affigendum publicis et partibus illis vicinis, de quibus sit verisimilis coniectura quod ad ipsorum monitorum notitiam pervenire valeat, ad comparandum legitime coram eo, infra terminum arbitrio suo eis praefigendum, per se vel procuratores idoneos; et si sibi videbitur, quoad officiales et sigilliferos ac commissarios et alios inferiores, etiam personaliter et non per procuratorem, sub privationis omnium et singulorum beneficiorum et officiorum ecclesiasticorum per eos obtentorum, et ad illa et quaevis alia obtinenda, et eorum officia et alios quoscumque actus legitimos exercendum, inhabilitatis poenis, eo ipso, si non paruerint, incurrendis, se de praemissis legitime excusandum; et quoad officiales et sigilliferos ac commissarios aliter quam quod iussu dominorum suorum id fecerint, cum hoc casu teneantur nobis, tamquam maiori potestati obedire;

non autem eorum dominis, tamquam minori potestati nobis subiectae; quo quidem termino elapso, et dictis monitis modo praemisso non comparentibus, vel etiam comparentibus, sed se non sufficienter vel minus legitime excusantibus, eos omnes et singulos, etiam nominatim et in specie, quacumque appellatione vel exceptione remota, pro excommunicatis et anathematizatis; ac civitates, castra, oppida et loca, in quibus manserint, et ad quae eos declinare contigerit, similiter nominatim et in specie, pro interdictis ubique locorum publicari et denunciari faciat; ipsosque officiales, sigilliferos et commissarios ac alios inferiores dictam privationis poenam damnabiliter incidisse, et eorum beneficia et officia, tamquam per privationem huiusmodi, tam de iure quam de facto vere vacantia, a nobis et dicta Sede dumtaxat libere impetrari posse, ac eos ad illa et quaevis alia beneficia et officia ecclesiastica obtinenda, ac eorum officia et quoscumque alios actus legitimos exercendum penitus inhabiles perpetuo fore, auctoritate nostra declaret, literasque desuper necessarias et opportunas, suo sub sigillo, quibusvis petentibus det et concedat.

§ 13. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon omnibus illis, quae Bonifacius, Martinus ac Leo, praedecessores praefati, in dictis suis literis voluerunt non ob stare, contrariis quibuscumque; aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari aut eorum loca ecclesiastico interdicto supponi non possint, per literas apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Quod quidem indultum decernimus eis, quacumque auctoritate muniti sint, contra praemissa in aliquo suffragari non posse,

Clausulae de-
rogatoriae.

Atque liberam
permitti iubet
executionem;

Contra venien-
tibus poen in
imposit;

quominus ipsi huiusmodi sententiis et poenis subiaceant, et dicta loca ecclesiastico interdicto supposita existant.

§ 14. Ut autem praesentes literae ad omnium notitiam deducantur, volumus et mandamus eas in Cancellaria Apostolica publicari, et in quinterno eiusdem Cancellariae describi; et praefatum auditorem, lapsis duobus mensibus post publicationem huiusmodi, ad illarum executionem modo praemisso procedere posse decernimus et declaramus.

§ 15. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae approbationis, innovationis, cassationis, annullationis, statuti, ordinationis, declarationis, voluntatis mandatorum et decretorum infringere etc.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo tertio, quarto kalendas ianuarii, pontificatus nostri anno undecimo.

Lecta et publicata fuit anno et pontificatu quibus supra, die IX mensis ianuarii.

Dat. die 29 decem. 1533, pontif. anno XI.

XLVIII.

Approbatio confraternitatis Rosarii Beatae Mariae Virginis, et declaratio circa eius recitationem, indulgentiarumque extensio pro confratribus.

Clemens Papa VII, motu proprio, etc.

Etsi temporalium cura nos sollicite angat, tanto accuratius aciem considerationis extendere nos decet, quanto divina humanis et perpetua temporalibus digniora cognoscimus.

§ 1. Considerantes igitur quam religioni nostrae salubre ac fructuosum fuerit Rosarii institutum, quantaque exinde provenierint et quotidie proveniant bona, quamobrem tum clerici, tum laici, tam

masculi quam foeminae, ad tantum devotionis fervorem devenerint, quod Deus et ipsa Virgo, ad cuius honorem fuit originaliter institutum, eosdem non solum gratis decorare, verum etiam miraculis et signis quamplurimis illustrare non dignatur.

§ 2. Idcirco, cum ad notitiam nostram devenerit quod dicti Rosarii confratres et sorores a felicitis recordationis Sixto IV et Leone X, praedecessoribus nostris, nedum confirmationem et augmentum, sed et indulgentias quamplures et privilegia non immerito obtinere meruerint, prout per apostolicas literas, in forma brevis expeditas, nobis manifestissime constat.

§ 3. Nos igitur, eorum vestigiis inhaerendo, motu simili ac eodem devotionis affectu divinitus excitati, dictam confraternitatem, indulgentias et privilegia omnia per praedecessores praefatos eidem societati quomodolibet concessas et concessa approbamus, confirmamus et roboramus, firmum ac robur perpetuum habere volumus et intendimus.

§ 4. Sed quoniam Sixtus in literis praedictis, quas hic pro expressis haberi volumus, instituendo confirmavit quod dicti Rosarii confratres et sorores, ad consequendas, adipiscendas et indulgentias praedictas integraliter obtinendas, et pro earum totali assecutione tenerentur et obligarentur semel in die, ad honorem Virginis integrum psalterium Beatae Virginis perfecisse, propter quod nonnulli, multitudine ac negotiorum varietate impediti, hoc sibi difficillimum fore putantes, ab huiusmodi saepius retrahebantur, et in amore ac eorum devotione tepescebant; ad aperiendum igitur coelorum semitas, et ut ferventius inducantur, quo exinde facilius animarum suarum salutem consequi speraverint, volumus et ordinamus quod spatium unius diei ad spatium integrae hebdomadae amplietur et dilatetur, et quod in una die et una

Subdit Sixtum IV et Leonem X eius confraternitatem approbasse, et indulgentiis locupletasse;

Et ex omnia confirmat;

Declarat satis esse Rosarium in hebdomadae cursu recitari;

vice fortasse tenebantur, pro die dies, pro vice vices assignamus, et nihilominus illud idem consequantur, ac si ritus antiquus integraliter servaretur.

§ 5. Et quia Leo decimus ordinando instituit ac benigne concessit quod quilibet ex dictis fratribus, ubicumque existentibus, visitando quinque altaria cuiuscumque ecclesiae, vel unum aut duo quinquies, si quinque defuerint, easdem indulgentias integraliter consequeretur, ac si omnes almae Urbis stationes peregrinando circumiret, hoc idem, auctoritate apostolica, tenore praesentium approbamus et confirmamus, ac pro firmis et approbatis esse et haberi volumus et decernimus.

§ 6. Et quia nos decet Religiones et sanctorum Patrum instituta potissimum ampliare, supradictis etiam addendo, volumus quod, cum praefatus Sixtus IV omnibus praesentibus et futuris, supranominatum Rosarium in tres partes illud dividendo, id est in tres quinquagenas, singulis diebus, pro qualibet quinquagena, quinque annos et totidem quadragenas misericorditer relaxaverit, ex apostolica benignitate, ut praedicti confratres ad huiusmodi devotionis opera ferventius inducantur, praeter huiusmodi indulgentias, omnibus confratribus et consororibus, praedictum Psalterium modo supra exposito et per nos concessa recitantibus, annos duos verae indulgentiae concedimus.

§ 7. Constitutionibus et ordinationibus apostolicis, synodalibus ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Et ita motu proprio, ac ex certa animi deliberatione volumus et mandamus.

Fiat ut petitur.

(Papae subscriptio).

§ 8. Et cum absolute a censuris ad effectum praedictorum et cum derogatione privilegiorum et indultorum quorumcumque. Et quod literae expediri possint in

† Ripoll addit indulgentiarum (n. r.).

Bull. Rom. Vol. VI.

22

forma brevis vel sub plumbo, prout dictis confratribus videbitur opportunum.

Fiat. I.

(Alia Papae subscriptio).

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, vii idus maii, an. XI.

Dat. die 8 maii 1534, pontif. anno XI.

XLIX.

Annullatio quarumcumque dispositionum, de beneficiis ecclesiasticis Sedi Apostolicae reservatis obtentorum, contra formam concordatorum inter Sedem Apostolicam et nationem Germanicam, a principibus et praelatis quibuscumque.

Clemens episcopus servus servorum Dei, ad futuram rei memoriam.

Admonet nos incumbens nobis pastoralis officii cura ut non solum nobis, sed etiam cunctorum christifidelium, et praesertim ecclesiasticarum personarum, profectibus diligenter intenti, illorum occurramus dispendiis, et quae in cuiusque ipsorum praeiudicium sive noxam, quavis etiam auctoritate prodixisse comperimus, salubriter reformemus.

§ 1. Sane, dudum ad nostram pervenit notitiam qualiter nonnulli archiepiscopi et episcopi ac ecclesiarum praelati, nonnulli etiam principes et domini temporales inclitae nationis Germanicae, post miserabilem Urbis direptionem, collationes et dispositiones beneficiorum ecclesiasticorum, nobis et Sedi Apostolicae, etiam virtute concordatorum inter Sedem et nationem praefatas, reservatorum, temere usurpare praesumpserunt; ac collationes et dispositiones nostras et dictae Sedis de illis factas admittere contempserunt, nedum in nostrum et ipsius Sedis vilipendium, sed

† Ista concordata firmavit Nicolaus V in eius constitutione I, Ad sacram, tom. v, pag. 96.

Inscio publicandi hanc bullam.

Sanctio poenalis.

Publicatio.

Exordium.

Narrat augmentum devotionis Rosarii.

Exordium.

Praelati et principes usurpabant dispositiones beneficiorum contra formam concordatorum.

etiam in iurium nostrorum et eiusd. Sedis ac illorum, quibus de ipsis beneficiis providimus, aut in quorum favorem alias disposuimus, seu provideri et disponi mandavimus, grave praeiudicium. Et quamvis contra praesumptores et contemptores huiusmodi in bulla, quae quotannis, in die Coenae Domini, de more lecta fuit, declaraverimus et protestati fuerimus quod, in praemissis et aliis quibuscumque iuribus dictae Sedi et S. R. E. undecumque et quomodocumque quaesitis seu quaerendis, per quoscumque actus contrarios aut quomodolibet praeiudicantes, tacitos vel expressos, a nobis vel ab eadem Sede quomodolibet factos vel faciendos, aut quemcumque temporis fluxum vel patientiam vel tolerantiam nostram, nobis aut eidem Sedi nullatenus praeiudicari debere, aut quomodolibet posse: tamen, sicut non sine animi nostri moerore intelleximus, nonnulli ex archiepiscopis, episcopis, praelatis, principibus et dominis praedictis adhuc praemissis desistere non curarunt, nec de praesenti curant, quinimmo, quod deterius est, ne provisiones apostolicae admittantur, per sua mandata, etiam poenalia, prohibere non verentur, in animarum suarum grave periculum, et aliorum praelatorum ac principum catholicorum dictae nationis perniciosum exemplum, et scandalum plurimorum.

Pontifex collationes beneficiorum factas contra formam dictorum concordatorum irritas, et provisiones malae fidei possessores, et ad restitutionem fructuum tenari decernit;

§ 2. Nos igitur, qui a dictis concordatis, quas olim Romanae Ecclesiae et dictae nationis hominibus, pro ipsius Ecclesiae unione, ac pace et tranquillitate inter Ecclesiam et nationem praedictas perpetuo solidandis et conservandis, laudata, conclusa et accepta fuerunt, nullatenus recedere intendimus, ne dicti praesumptores et contemptores, aut per eos in dictis beneficiis intrusi ex huiusmodi temeraria praesumptione gloriari valeant; neve ipsi intrusi ex adulterinis eorum titulis aliquem fructum reportent; nec illis, quibus de

beneficiis praedictis per nos aut dictam Sedem seu eius auctoritate provisum extitit et in futurum providebitur, per alicuius temporis fluxum seu aliquam patientiam vel tolerantiam praeiudicium fiat aut factum censeatur, ex pastoralis officii debito providere volentes, ac concordatis praedictis firmiter inhaerentes, motu proprio et ex nostra matura deliberatione ac certa scientia, auctoritate apostolica, de apostolicae potestatis plenitudine, tenore praesentium declaramus praetensas collationes et alias dispositiones de quibuscumque beneficiis ecclesiasticis, cum cura et sine cura, nobis et dictae Sedi, ut praefertur, reservatis, per archiepiscopos, episcopos, praelatos ac saeculares principes et dominos quoscumque dictae nationis, seu ad eorum praesentationem vel nominationem, etiam per ordinarios ipsorum beneficiorum collatores a tempore dictae direptionis citra, contra tenorem et formam dictorum concordatorum quomodolibet factas et in posterum faciendas, personis, quibus aut in quarum favorem factae sunt aut in posterum fient, nisi sint per nos aut nostra vel dictae Sedis auctoritate approbatae, nullum titulum vel colorem ipsa beneficia possidendi tribuisse aut in futurum tribuere, sed et illos pro malae fidei possessoribus et mere intrusis ab omnibus haberi et censi, ac fructus per eos ex beneficiis huiusmodi perceptos et percipiendos nullo umquam tempore suos facere, sed ad illorum restitutionem in utroque foro efficaciter obligatos esse, et ad illorum restitutionem, ad eorum quorum interest seu etiam fisci nostri instantiam, omnibus viis iuris et remediis compelli posse et debere, et eos nullo umquam tempore beneficio regularum de annali et trien ali pacifico possessore gaudere potuisse aut posse.

§ 3. Illis vero quibus eadem beneficia, per nos aut auctoritate nostra vel dictae Sedis, tenore et forma concordatorum hu-

Provisis autem a Sede Apostolica, iuxta tenorem concordatorum

torum, iura quaecumque reservat, etiam agendi quaecumque contra intrusos;

iusmodi servatis, collata seu commendata sunt aut in futurum conferentur vel commendabuntur; necnon ecclesiis et locis ecclesiasticis ac collegiis, quibus perpetuo vel ad tempus eadem auctoritate unita sunt aut in posterum unientur; ac omnibus illis, qui in executione literarum apostolicarum eis concessarum per constitutiones seu mandata archiepiscoporum, episcoporum, praelatorum, principum, vel dominorum praedictorum hactenus quomodolibet impediti fuerunt aut in posterum impediuntur, dictas regulas et quemcumque temporis fluxum seu patientiam vel tolerantiam minime obstare debere, quominus contra dictos intrusos et intrudendos quocumque tempore iudicialiter experiri valeant.

Decretum irri-

§ 4. Decernentes sic per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, S. R. E. cardinales et Palatii Apostolici causarum auditores, sententiari, interpretari et iudicari debere, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter sententiandi, interpretandi et iudicandi facultate et potestate; ac irritum et inane, si secus super his ab eis vel quibusvis aliis, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentatum forsitan est hactenus, aut in posterum contigerit attentari.

Clausulae derogatoriae.

§ 5. Non obstantibus regulis et aliis praemissis aliisque constitutionibus et ordinationibus apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Ut autem praemissa ad omnium notitiam deducantur, volumus et mandamus praesentes in Cancellaria Apostolica more solito publicari, et in quinto eiusdem Cancellariae describi.

Transumptorum iudeo.

§ 6. Praeterea, quia difficile foret praesentes literas ad singula loca, in quibus de eis forsitan fides facienda foret, deferre, eadem apostolica auctoritate decernimus quod ipsarum transumptis, manu alicuius notarii publici inde rogati subscriptis, et sigillo alicuius personae ecclesasticae in

dignitate constitutae munitis, ea prorsus in iudicio et extra et alias ubilibet fides indubitata adhibeatur, quae praesentibus adhiberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam etc.

Sanctio poenalia.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo trigesimo quarto, kalendis iulii, pontificatus nostri anno XI.

Lecta et publicata fuit in Cancellaria Apostolica die XIII iulii MDXXXIV.

Publicatio.

Dat. die 1 iulii 1534, pontif. anno XI.

L.

Declaratio constitutionis de praestandis et registrandis consensibus in Cancellaria Apostolica 1.

§ 1. Sanctissimus in Christo pater et dominus noster, dominus Clemens, divina providentia Papa septimus, constitutionem suam de consensibus in Cancellaria vel Camera Apostolica ex tunc de cetero praestandis, quae ad materias Franciae infra tres menses, in aliis vero infra quindecim dies a die extensionis eorumdem consensuum computandos, in libris solitis et authenticis annotandos, ob obviandum fraudibus, quae in retardatione annotationis consensuum huiusmodi committebantur, nuper editam declarando, voluit quod dicta tempora non a die extensionis consensuum in dictis libris, cum ipsa constitutio sic nihil operaretur, nec per eam dictis fraudibus in aliquo obviaretur, sed a die praestationis eorumdem consensuum intelligi debeant.

Terminus assignatus pro consensu registrando in Cancellaria, computandus a die praestationis eiusdem.

§ 2. Et quoniam nonnunquam praestantur consensus super supplicationibus nondum ad registrum missis, sed adhuc penes datarium suum existentibus; et notarii non possunt tales consensus in dictis

Quid sit agendum, si consensus praestetur super supplicationibus non datum ad registrum missis.

1 Ex Regest. in Archiv. Vatic.

libris annotare, nisi videant huiusmodi supplicationes registratas seu expeditas; et saepe labuntur dicta tempora, antequam ipsae supplicationes ad registrum mittantur seu expendantur, voluit et declaravit quod, tunc et eo casu, dicta tempora, a die quo datarius huiusmodi supplicationes ad registrum vel summistam miserit, computari habeant; diem ante missionis huiusmodi de cetero annotabit datarius pro tempore in calce supplicationum consensum aliquem requirentium per haec verba, videlicet: *Missa die tali. N. Datarius;* quae verba voluit ad plenam probationem missionis praedictae sufficere.

Notarii, si tempora lapsa fuerint, registrare non debent.

§ 3. Praeterea voluit quod notarii, de talibus consensibus rogati, in annotatione illorum in dictis libris facienda, teneantur de die missionis huiusmodi, sicut de data supplicationum, expressam mentionem facere, ut, die praestationis consensuum et die missionis supplicationum huiusmodi simul iunctis, ex illorum inspectione evidenter appareant ipsi consensus infra tempora praedicta in dictis libris annotati; et notarii requisiti de cetero ad ponendum aliquos consensus in libris praedictis, si ex inspectione dierum praestationis consensuum ac missionis supplicationum viderint dicta tempora, ad adnotandum consensus, ut praefertur, praefixa, esse lapsa, consensus tales in dictis libris annotare nullatenus praesumant, sub poenis in dicta priori constitutione contentis.

Annotatio secus facta vribus vacua.

§ 4. Nihilominus annotatio de illis, sic extra tempora praedicta pro tempore facta, ipsique consensus sic annotati viribus omnino careant, nulliusque sint roboris vel momenti; narrativa quoque per verbum *Hodie* vel *Nuper* in literis apostolicis, super materiis ad quarum expeditionem consensus aliquis requiritur, pro tempore expeditis, posita, contra prae-

1 Forte legendum autem (n. T.).

missa minime attendi debeat, nec aliquem effectum operetur.

§ 5. Insuper, intelligens Sanctitas Sua, in profectione sua versus Massiliam et durante Sanctitatis Suae ab Urbe absentia, ac per aliquot dies ante et post, quamplures consensus fuisse praestitos, qui, propter varia impedimenta, infra dicta tempora, iuxta dictam constitutionem, in libris praedictis annotari non potuerunt, ad consulendum indemnitati partium, dat et concedit notariis Cancellariae et Camerae praedictis licentiam et facultatem quod omnes consensus a die recessus Sanctitatis Suae ab Urbe versus Massiliam usque ad eius in Urbem felicem reditum, videlicet a die nono septembris usque ad diem decimum decembris anni millesimi quingentesimi trigesimi tertii, ac per quindecim dies post reditum huiusmodi praestitos, in libris praedictis, pro absentibus infra tres menses, et pro praesentibus infra quindecim dies a die publicationis praesentis constitutionis computandos, annotare possint et valeant; necnon consensus huiusmodi sic annotandos, ac etiam de mandato Sanctitatis Suae vel datarii sui iam annotatos, in omnibus valere et validos esse, perinde ac si infra tempora dictae prioris constitutionis in eisdem libris annotati fuissent.

Supplet Clementis defecti: registrationis non factae tempore suae absentiae ab Urbe;

§ 6. Decernens sic per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, in quibusvis causis motis et movendis, ac etiam per appellationem adhuc pendentibus interpretari et iudicari debere, ac irritum etc., si secus fiat, priori constitutione praedicta cum poenis in ea adiectis alias in suo robore permanentibus.

Sicque in perpetuum praecipit observari.

Placet, et publicetur et describatur. I.

PAULUS III

PAPA CCXXXII

Anno Domini MDXXXIV.

Alexander Farnesius, Romanus, sacri cardinalium collegii decanus et episcopus Ostiensis, electus est in Romanum Pontificem die decimatertia octobris anni millesimi quingentesimi trigesimiquarti, et coronatus est die tertia sequentis novembris. Fuit temporibus Caroli V imperatoris, summumque tenuit pontificatum annos xv, dies xxviii, et duodecim promotionibus lxxi creavit cardinales. Obiit die decima novembris anni millesimi quingentesimi quadragesiminoni, et sepultus est in Vaticana basilica. Vacavit Sedes menses fere tres.

I.

Separatio congregationis Eremitarum Sancti Romualdi Montis Coronae, Ordinis Camaldulensis, a congregatione sacrae Eremitae Camaldulensis et Sancti Michaelis de Murano, sub Regula Sancti Benedicti, cum plurimarum gratiarum concessione et cuiuscumque alterius Ordinis privilegiorum communicatione ex indulto Clementis VII.

Paulus episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Et cordium.

Rationi congruit, et convenit honestati ut ea, quae de Romani Pontificis gratia processerunt, licet, eius superveniente obitu, literae apostolicae confectae non fuerint super illis, suum consequantur effectum.

§ 1. Dudum felicis recordationis Clementi Papae VII, praedecessori nostro,

1 De hac congregatione habes supra in constitutione xxvi Clementis VII, *Vestrum*, pag. 117.

pro parte dilectorum filiorum maioris, visitatorum, priorum et fratrum societatis Eremitarum Sancti Romualdi, Camaldulensis Ordinis, exposito quod olim, postquam pia memoriae Leo Papa X, etiam praedecessor noster, quondam Paulo Veneto et quibusdam aliis, in literis tunc expressis, Eremitis sacrae Eremitae dicti Ordinis, Aretinensis dioecesis, expresse professis, ardore maioris observantiae et perfectioris vitae eremiticae ferventibus, inter alia, quod in quibusvis locis, etiam extra Italiam et loca ultramarina, monasteria, eremitoria et religiosa loca erigere, et postquam erecta forent, omnibus et singulis indultis et privilegiis quomodolibet a Sede Apostolica Eremitis sacrae Eremitae huiusmodi ac congregationi eiusdem Eremitae et Sancti Michaelis de Murano concessis, gaudere, et habitum eiusdem Religionis aliis exhibere possent, per suas in forma brevis literas, licentiam concesserat.

Leo X concessit Paulo Veneto et quibusdam aliis Eremitis S. Romualdi Camaldulensis ut alia loca eremitoria ubique erigere possent.

§ 2. Et ipse Paulus cum uno socio Eremita, vigore concessionis huiusmodi ad id electo, ad locum Cryptarum nuncupatum castrum Massarii, Exinensis dioecesis, qui tunc membrum Eremitarum sacrae Eremitae praedictae erat, accesserat, et ad eosdem Paulum et socium diversae multarum partium, tam ecclesiasticae et religiosae, quam saeculares personae in dies ad eosdem venientes, cum eodem Paulo et socio se coniunxerant; et praefatis Paulo et socio et successive receptis personis nonnulla loca eremitica, partim fere dirupata et partim aedificari coepta, quae postmodum ipsi restauraverant, et quasi de novo aedificaverant, tam a Sede Apostolica quam a diversis christifidelibus ecclesiasticis et saecularibus personis donata et concessa fuerant.

Ipsae Paulus cum uno socio ad locum Cryptarum accessit et ad eos gens multa confluit et multa loca eiusdem data fuerunt.

§ 3. Vidensque ipse Paulus se tot personis ac locis quotidie multiplicari, ad olim congregationis sacrae Eremitae et Sancti

Idem Paulus et vicarium generalem sacrae Eremitae Camaldulensis